363

MOCADOR

Informatiu per a la desmilitarització i la no-violència

HIVERN 1994-95 350 PTS - 17 FF

EXÈRCIT
EXÈRCIT
ECSÈRCIT
EXERCIT
EXERCIT

IRLANDA DEL NORD

MINES TERRESTRES

EL FUTUR DELS EXÈRCITS

SUMARI 31

INSUBMISSIÓ

- 10 anys de Llei d'Objecció. **Patric** 3
- Presos. (20 de gener de 1995) 4
- *Urgentísimo y discreto pedido de un preso de Su Majestad Juan Carlos I, Rey de Castilla, de Aragón, de Murcia, de Granada, de Jaén, de León y etcétera, Señor de Jerusalem y Alcaide Mayor de las Reales Prisiones* . **Perico Oliver** 6

INTERNACIONAL

- Els esquadrons de la mort: un aspecte del militarisme a llatinoamèrica. **Vicente González García** 7
- Una "zona de pau" al Bàltic sota atac. **Christian Witting** 8
- L'alto el foc de l'IRA ofereix possibilitats per a la reconstrucció. **Rob Fairmichael** 14
- Irlanda del Nord: un país després de la guerra. **Josep M. Tegido i Mallart** 16
- Chiapas i l'explosió demogràfica. **Ana M. Aragonés** 17

INDÚSTRIA D'ARMAMENT

- Les mines terrestres a Àfrica: el terror després de la guerra. **Lucía Alonso Ollacarizqueta** 10
- Països i empreses fabricants de mines i països afectats pel desplegament d'aquest armament. 13

EL MOVIMENT PER LA PAU DAVANT LA GUERRA

- Una carta oberta als moviments pacifistes. 18
- Dins i fora de l'antiga Iugoslàvia: Motius per a la cooperació. **IRG** 19

POLÍTICA DE DEFENSA

- El Futur dels Exèrcits (I). **Grup Antimilitarista de Bilbao KEM-MOC** 22
- Entrevista a Alberto Piris. **Santi** 24

OBJECCIÓ FISCAL

- V Conferència Internacional de Campanyes d'Objecció Fiscal i Impostos per la Pau. **Assemblea d'Objecció Fiscal de Navarra** 28

C3A

- 0,7% i comerç d'armes. **Tica Font i Pere Ortega** ..29
- Breus C3A. 30

CUL DE SAC

- Breus València. **Amand** 34
- Breus. 35
- El Kleenex. 36

MOCADOR Desmilitarització i no-violència

REDACCIONS

MOCADOR - CASAL DE LA PAU: Cervantes, 2, pral. 1ª. 08002 Barcelona. Tfn: 93-318.39.94
MOCADOR - EMPORDÀ: Apartat 337. 17600 Figueres. Tfn/fax: 972-56.31.17
MOCADOR - VALÈNCIA: Portal de Valldigna, 15-baix. 46003 València. Tfn: 96-391.78.64
E-mail: MOCADOR@PANGEA.UPC.ES i MOCADOR@PANGEA.GN.APC.ORG

COL·LABORADORS/ES

Badalona: Maria Dolors Sabaté. **Barcelona:** Assemblea d'Objecció Fiscal, Lydia Adell, Francesc Arnau, Núria Arnau, Mª Teresa Astasio, Susanna Barquín, Marc Barrobés, Betlem Blanco, Cafetera en funcions, Campanya Contra el Comerç d'Armes (C3A), Campanya "50 anys, i prou!", Paco Cascón, Miquel Colomer, Pere Comelles, Teresa Dalmau, Vicenç Fisas, Jordi Foix, Pep Manel Fontdevila, Música per la Pau, Francesc Noé, Arcadi Oliveres, Pere Ortega, Sergi Rodriguez, Pàtric de San Pedro, Yon Sánchez, Seminari Permanent d'Educació per la Pau, Gabriela Serra. **Bilbao:** Kontzienzi Eragozpen Mugimendua. **Caldes de Montbui:** Dani Lopez, Pepe Beúnza. **Cantàbria:** Soto Iruz. **Castelló de la Plana:** Colla Ecologista -Secció Objecció i No-Violència -. **Alt Empordà:** Isidre Llorente, Mireia Mata, Josep Mª Tegido, Xavier Torruella. **Girona:** Martí Teres. **Igualada:** Carles Costa. **Londres:** Fusil Roto, Peace News, IRG. **Madrid:** Greenpeace, Luís Rodriguez Abascal, Carlos Taibo. **Ontinyent:** Josep Gilabert, Santi Sais. **Perpinyà:** Univers Bertrana. **Reus:** MOC Baix Camp. **València:** Santi Alminyana, Noemí Canelles, Conxa Galdon, Sal·lus Herrero, Amand Ortiz, Eugènia Roda.
Les pàgines **C³A** són elaborades per la **Campanya Contra el Comerç d'Armes** (c/ Rivadeneyra 6, 10è. 08002 Barcelona) de la qual en són col·laboradors i col·laboradores Jordi Foix, Tica Font, Quico Gusi, Arcadi Oliveres i Pere Ortega.

El MOCADOR d'hivern es preveu que surti a finals de desembre. Els originals per ser publicats hauran d'arribar a qualsevol de les redaccions abans de finals de novembre.

S'admeten articles, dibuixos i tota mena de col·laboracions originals. Dirigiu-les a qualsevol de les redaccions de la revista o al FAX 972-56.31.17.
Subscripcions: Redacció Empordà. Distribució: Redacció Casal de la Pau.
Si mai us animeu a reproduïr trossos del MOCADOR us agraïríem que en feu constar la procedència i, amb el que seria el *súmmum* de la satisfacció, ens n'envieu un exemplar o notificació.

DIP. LEG. B-1292-87

10 anys de Llei d'Objecció

PATRIC
MOC

El 28 de desembre la Llei que regula l'objecció de consciència a l'Estat espanyol complirà els seus primers deu anys de vigència i, com acostuma a passar en aquest aniversaris, és un bon moment per fer una anàlisi del que ha estat aquest temps des de la perspectiva de la lluita antimilitarista.

Fa un parell de setmanes en vaig trobar en Pepe Beúnza pel carrer i, parlant breument sobre això, en va donar ànims tot dient que la lluita continuava i que era molt el que s'havia aconseguit en aquests deu anys.

Potser els que hem seguit de prop la moguda de la insubmissió a Catalunya, des de que es va anar coent la idea fins els moments més àlgids, ens costi fernos a la idea de que el fet de la insubmissió ja no crida tant l'atenció i que el nostre poder de convocatòria ha baixat.

Suposo que és llei de vida i que el que es important és el que queda. Del moviment antimilitarista ha sortit molta gent que ha anat a nodrir altres mogudes, hem estat sense dubte un bon focus de «politització» o d'iniciació a les lluites socials -que sona millor- de molta gent jove, el qual ja es prou mèrit tenint en compte que han estat i són temps de progressiva despolitització o de desmotivació de la gent, sobretot jove però també menys jove.

No obstant això, cal preguntar-se si hem aconseguit com a mínim en part els nostres objectius. Penso que com a moviment antimilitarista estem lluny encara d'aconseguir els nostres objectius: encara que hem creat una recepció social envers a les nostres propostes o crítiques al sistema (militarista), la nostra activitat pràctica ha quedat molt limitada al tema de la insubmissió, és a dir, del rebuig a la mili. Encara que la nostra intenció hagi estat sempre la denúncia de tots els exèrcits, no hem estat capaços (no hem pogut, si es vol) de fer extensiva la nostra desobediència o oposició activa a altres aspectes de la defensa o de l'exèrcit. Això es deixa notar sobretot aquests últims mesos. Hi ha tota una sèrie de temes que han estat notícia pública i en els quals nosaltres hauríem de fer saber o fer notòria la nostra postura. Són temes molt actuals: la participació d'Espanya a la UEO i els plans de convertir a Barcelona en seu central de l'euroexèrcit; les declaracions públiques de González justificant la venda d'armes a Indonèsia; la venda contínua d'armes al Marroc; les manifestacions del ministre de Defensa justificant la pena de mort en temps de guerra; els models de defensa i l'exèrcit professional que s'apropa; la campanya del 0'7% amb tot el transfons de la utilització de les ajudes al desenvolupament per la compra d'armes (si les relacions entre Estats fossin solidàries i igualitàries no caldrien exèrcits per imposar relacions no solidàries i no igualitàries, així doncs hi haurà exèrcits mentre...);... per no parlar del tema de Bòsnia que ja fa temps que ens ve massa gran.

Bé, ens queda molta feina per fer, és evident, i haurem de trobar els camins i esperar que surti la gent amb energia per posar-se a treballar en tot això. Però on estem ara per ara? Per desgràcia, jo diria que estem en una situació d'*impasse*. No hem aconseguit acabar encara amb la mili i la PSS, però si hem aconseguit crear prou problemes com perquè aquestes no funcionin amb normalitat. La insubmissió sembla que ha arribat al seu sostre en quant a insubmisos/any, però continua tenint l'efecte subversiu i obstaculitzador que es pretenia, gràcies també a les xifres d'objecció que també tendeixen a estabilitzar-se -sembla ser- però en un nivell molt elevat. La PSS no ha aconseguit implantar-se del tot, però sí que ha guanyat alguns punts en «prestigi» públic amb campanyes de maquillatge com l'enviada de prestacionistes a Bòsnia; tot i així hem aconseguit que la PSS continuï essent qüestionada per part de moltes organitzacions polítiques i socials, sindicats i professionals, però no hem arribat prou al carrer amb la crítica de la PSS i del model assistencial que suposa; aquesta és una tasca que encara estem a temps de continuar o completar.

La batalla de la insubmissió probablement estigui arribant al seu final. Són molts anys de lluita i s'observa una tendència a la dispersió de la campanya, al seu aïllament local (fer campanya al seu lloc per els seus insubmisos, fenomen sobretot molt arrelat a Catalunya), i fins i tot dels propis insubmisos (cada cop són més, sembla ser, els que es fan insubmisos pel seu compte, senes establir relacions amb grups d'insubmisos organitzats). Això és doblement perillós, doncs a més de fer més difícil les preses de decisions de campanya, dificulta molt el que hauria de ser un punt important a plantejar-se: ¿Com aconseguir que el moviment antimilitarista -que la gent insubmisa que d'una o altra manera es curra la història- no s'enfonsi no desaparegui una vegada aconseguit el que sempre havíem dit que era un mitjà - l'abolició del servei militar obligatori- per apropar-nos a l'objectiu: l'abolició de l'exèrcit?

El MOCADOR necessita gent. Si tens temps i ganes de donar-nos un cop de mà segurament que trobaras alguna activitat que t'interessarà. Des de corregir o picar textos a la distribució; des de fer el seguiment de l'intercanvi internacional de revistes a connectar amb col·laboradors; hi ha tot un seguit de feines que s'haurien de fer per anar millorant el MOCADOR. Des de qualsevol racó del país amb un mínim de temps ens pots donar una ajuda que tots agrairem. Si t'animes, posa't en contacte amb nosaltres a l'Apartat de Correus 337. 17600 Figueres o al telèfon 972-563117.

MOCADOR

PRESOS
(20 de gener de 1995)

Segon Grau

Presó de La Torrecica
Ctra. de Ayora, km. 72
02071 Albacete

Juan González Reyes

Presó de Villabona
c/ Arcipreste de Hita, 2
33071 Oviedo

Adolfo Fernández Gonzalez
Antonio Afonso
Carlos Fueyo Tirado
Fermín Bravo Lastra

Presó de Bilbao
Lehendakari Aguirre, 92.
48071 Basauri

Eneko Abian Sueskun
Iñaki Carro Iturregi
Javier Bilbao Gonzalez
José Bujan Corras
Luís M. Garcia Labadas

Presó del Dueso
39071 Santoña
(Cantàbria)

Raúl Molleda García

Presó d'Herrera de la Mancha
Apartat 77.
13200 Manzanares
(Ciudad Real)

Pedro Olivier Olmo

Presó de Vitòria
c/ Topete s/n
01071 Nanclares de la Oca

Antonia Hernandez Sanchez
Iñigo Ramirez Barberena
Jose A. Iribarren Gurbindo

Presó de Pamplona
c/ San Roque, 1
31071 Pamplona

Aitor Balbas Ruiz
Alfonso López Cídia
Alfredo Alles Landa
Alfredo Liras César
Alfredo A. Igoa
Ander Murga Alkorta
Angel Ormazabal Arratibel
Angel M. Senarberastegi
Cesar San Martín Velaz
David Ardanaz de Carlos
David Villanueva Esparza
David Celaia Castiella
Fernando Mendiola
Iñaki Ekisoain Berriozar
Iñaki López
Iñigo Rodriguez
Ion A. Alvarez Ajuria
Ismael Martiarena Legarra
Javier del Campo Lacarra
Javier I. González Elizalde
Jesus Lacea
José A. Márquez cano
José B. Larraza Navarro
Juan A. Vicente Galbete
Juan L. Zabalza Iriarte
Juan M. Goñi Beltza
Martín Celaya García
Mikel Basarte Pozo
Mikel Cormenzana
Mikel Usetxi Sarasa
Mikel X. Ortigosa Lekumberri
Oscar razkin
Patxi Villares Loigorri
Ruben Marcilla Lopez
Valentin Ibáñez Salinas

Presó de Navalcarnero
Apartat 195
28600 Navalcarnero
(Madrid)

Antonio de Cuesta Manrique

Presó de Salto del Negro
Apartat 100
35017 Tarifa Alta
(Les Palmes de Gran Canària)

Angel G. Gonzalez Ascanio
Fernando Romero Espino

Presó d'Ocaña
c/ Martires s/n
45300 Ocaña
(Toledo)

Katxo Agirre López
Mikel Rekalde Goldaraz

Presó de Saragossa
Avg Amèrica, 80
50071 Saragossa

Adolfo Sesma González
Alejandro Belasko Armendariz
Chabier Gimeno Montarde
Chabier Nogueras Corral
José A. Aliaga Cucalon
José L. Ruiz Baines
Manuel Nogueras Corral
Txari Urra Viduarre

PLACES PER LA PSS OFERTES PER LES ADMINISTRACIONS CENTRAL I AUTON"MIQUES (1994)

Administració Central:	**Ministeri Educació**	**2.317 places**
	Ministeri Interior	**15.000 places**
	Transports i Obres Públi.	**925 places**
	Ministeri Sanitat	**681 places**
	Ministeri Treball	**53 places**
	Altres	**24 places**
	TOTAL	**19.000 places**
Administracions Autonòmiques:	**Cantàbria, Galícia, Castella-Lleó i Euskadi**	**Cap plaça**
	Andalusia	**1.240 places**
	Aragó	**2 places**
	Astúries	**211 places**
	Balears	**43 places**
	Canàries	**145 places**
	Castella-La Manxa	**65 places**
	Catalunya	**1.075 places**
	Extremadura	**36 places**
	Madrid	**745 places**
	Múrcia	**226 places**
	Navarra	**20 places**
	La Rioja	**54 places**
	Països Valencià	**980 places**
	TOTAL	**4.842 places**
Total administracions central i autonòmica		**23.842 places**
Total places PSS ofertes		**44.795 places**

Font: KEM-MOC

Tercer Grau

Presó de La Torrecica
Ctra. de Ayora, km. 72
02071 Albacete

Antonio J. Gómez
Eduardo Marinez Flores
Javier Roncero Heras
Javier J. Garcia Olivares
José M. Roncero Heras

Presó de Villabona
c/ Arcipreste de Hita, 2
33071 Oviedo

Pablo Sastre Alvaro

Presó de Bilbao
c/ Lehendakari Aguirre, 92
48071 Basauri

Aitor Aurrekoetxea
Alberto Alvarez Corral
Alberto Rodriguez Perez
Ander Goñi Beltza
Arturo García
David Monge Garrido
Iñaki García Bermejo
Ivan Martínez Santos
Jokin Carballo
Julen Santos
Luís A. Nuñez Vicente

Presó de Burgos
Ctra. de Villalar s/n
09071 Burgos

Raul Garcia Basurto

Presó de Puerto de Santa Maria
Ctra. Jérez-Rota, km. 5
11071 Puerto de Santa Maria (Cadis)

José L. Sánchez Millo
Rafa Contreras

Presó del Dueso
39071 Santoña
Cantábria

José L. Samperio Alen

Presó de Córdoba
Ctra. de Almadén, s/n
14071 Córdoba

Antonio Liñan

Presó de Martutene
c/ Martutene, 55
20071 Sant Sebastià.
(Guipúscoa)

Aitor López
Daniel Bustamante
Iñaki Camala
Juan C. Albitro
Julio Abrego
Txema Mendivil

Presó de Pamplona
c/ San Roque, 1
31071 Pamplona

Agustín Villalba
Alfonso Beorlegi Usoz
Andoni López
Antonio Barrena Irigoyen
Antonio Galindo Jimenez
Antonio Sanz de Galdean
Bittor Elbusto Mazquiaran
Carlos Ibáñez
Eduardo Jaurrieta Gorraiz
Eneko Itoiz Borda
Enrique Urra
Francisco J. González Pérez
Fermín Larumbe
Fermín Palomo Curiel
Fernando Txurruka
Iñaki Apeztegia
Iñaki Comes
Iñigo Garmendia
Iosu Señas Aragón
Ivan Goikoetxea
Ivan Gutierrez Gordino
Javier Larumbe Iriarte
Jesus M. Beltza Egozkue
Jesus M. Urrutia Mandacen
Jorge Goñi
José A. Artola
José M. Morcillo Borrega
Joseba Fraile Ramirez
Kirru Sarobe
Koldo Pastor Yerro
Luís Lumbreras
Luís J. Artola González
Manuel Lopez Montes
Miguel A. Beriain Plano
Norerto Villanueva
Oskar Gonzalez
Patxi Ruiz
Rafael Rodríguez Garcia
Ramón López Cid
Ricar Robles
Valentín Oses Salinas

Presó de Logroño
c/ González de Berceo, 65
26071 Logroño

Eduardo Burgos

Presó de Yeserias
Av. de los Poblados s/n
28071 Madrid

Enrique Martinez Dominiguez
José A. Paya Orzaes
Julian Marinez
Mario de Castro
Raúl Sanchez

Presó de Múrcia
Ctra. Palmar-Mazarrón, km. 4
30071 Múrcia

Fernando Hilario Martínez
Jesus Martínez Cubillas
Pedro J. López Lorca

Presó de Salto del Negro
Apartat 100
35017 Tarifa Alta
(Les Palmes de Gran Canària)

Mario Viera Aleman

Presó de Vigo
Avg. de Madrid, 106
36071 Vigo

Cesar García Aguiño
Cesar Martínez Perez
Ernesto López Rei

Presó de Salamanca
Plaça de la Justicia
31071 Salamanca

José Casquero

Presó de Terol
Avg.de Saragossa, s/n
44071 Terol

Juan M. Hernandez Simón
Luís Martín Martínez

Presó de Valladolid
Ctra. Adenero-Xixón, km. 94
47071 Valladolid

Guillermo Alejo

Presó de Saragossa
Av. Amèrica, 80
50071 Saragossa

Alberto Perez
David Goñi Germán
Eduardo Campos
Fermín Puertolaz
Iñaki Mur Idoy
José A. Andilla Fuertes
José I. Contel López
José M. Santo Toma
Luís Merin Flores
Miguel Mut Sigues
Natanael Falo Alquerraz

DADES OBJECCIÓ FINS AGOST 1994

Contingent militar	**220.000 reclutes**
Sol·licituds objectors (gener-agost)	**57.955 (40,6% contingent)**
Sol·licituds denegades	**1.825 (3%)**
Insubmisos acumulats (fins agost)	**10.746**

Urgentísimo y discreto pedido de un preso de Su Majestad Juan Carlos I, Rey de Castilla, de Aragón, de Murcia, de Granada, de Jaén, de León y etcétera, Señor de Jerusalem y Alcaide Mayor de las Reales Prisiones

PERICO OLIVER

Carísimo Señor: aunque le pienso atribulado por el desafío irrespetuoso que algunos de sus súbditos, encaramados y confabulados con elementos extranjeros, le han ostensiblemente lanzado, ante los ojos diplomáticos y financieros del orbe entero, cuestionándole en gesto ingrato su archisabido amor a las cosas de la naturaleza y de la Cristiandad humilde; y pese a que le imagino, en indulgente desagravio, ocupando su preciado tiempo en despachar resoluciones, edictos y pragmáticas contra la tala abusiva de los árboles del suelo patrio, le suplico -con esta epístola mediante- que en su misericordia y su benigna prodigalidad tenga Su Majestad a bien dictar a la vez órdenes precisas al Justicia Mayor Don Juan Alberto Belloch, a la sazón escribano oficial del Reino, para que, presto y sin demora, haga llegar a todos los presos un rollo extraordinario y copioso de papel higiénico.

No pretendo entrar en cuitas con benemérita persona porque desde infante aprendí, de la mano de rectores y tutores prudentísimos, que «las cosas de Palacio van despacio» y suelen cobrarse de los díscolos el Real oprobio y el escarnio, cuando no un mortal mazazo. Pero sírvase por esta vez no hacer oídos sordos a la demanda cortés que le elevo, por chocante e irreverente que en principio, y sobre todo a los necios, pudiera parecer (de lo cual soy consciente por perspicacia y liberalidad).

Es de justicia, empero, que esto pida quien no es, al fin y al cabo, más que un mísero recluso de sus reales prisiones. De la evidentísima y diáfana inteligencia que su rostro acuñado desprende creo colegir que, con elegante conmiseración, comprenderá Su Realeza el carácter protestatario que a mí y a otros levantiscos muchachos nos llevó de la sedición en los Tercios a las cárceles y de éstas -por insumisos contumaces- a otros penales más alejados. A fuer de irredento por elevados valores, aprendí, no obstante, a apreciar en grado sumo el material fungible que otrora se me antojó harto fácil de adquirir o suplantar. Dejé entonces ligeramente congelados aquellos ideales preciosos que el pobre de Asís formulara a sus hermanitos franciscanos: «Repartid un poco de pan y un poco de cariño por el mundo, y ya podéis clausurar todas las cárceles». Consciente como soy de los tiempos de crisis real y moral que atravesamos, me veo compelido a estrechar al máximo la prédica de San Francisco y por ello intentaré, con la mayor humildad, que un Rey sobrado y benigno comprenda cuán imprescindible se troca el más nimio rollo de papel higiénico para los reos que habitan los penales del Reino o van ubicados incómodamente en carretas fortificadas, conducidos en jaulas, de un sitio para otro. Tan insignificante utensilio -oh altísimo Señor- bien guardado y ponderado austeramente su consumo, salva al preso recatado y cuidadoso con su lustre de un sinfín de desventuras o incidentes imprevistos, que sobrevienen por doquiera merodee la mala fortuna, y hasta de algunas emboscadas sorpresivas que ciertos carceleros corrompidos suelen trabarle sin apercibimiento, claro está, de la corrección de Su Majestad: cuando el penado, vervigracia, siente la apremiante e ineludible llamada de sus esfínteres maltratados por el ajetreo de las carretas en caminos o calzadas y no existe el deseado papel en las celdas de tránsito o aquél se ha terminado; no digamos nada, si por alguna celada del destino o del maligno se padecen diarreas, cólicos, hemorroides y lombrices intestinales montaraces; y si se enfrenta a la fatalidad de recibir golpes, mamporros y capones sin contar con compresas, retazos de paño o girones de tela vieja, ¿con qué tapar y curar heridas o cortar hemorragias nasales -por otra parte tan irremediables como letales en las débiles naturalezas de los más pobres y peor alimentados? E igualmente es más que taumatúrgico el preciado papel al que nos referimos para limpiar, siquiera somera y superficialmente, los inodoros de las pestíferas mazmorras de Su Alteza (que haberlas haylas, y en demasía).

Ínclito e invicto Señor: no espero de sus atenciones un ritual burocrático de aplazamiento. El dignísimo papel higiénico que en la Corte tanto abunda y se desperdicia o sobra, me permito sugerirle que podría escamotearlo sin perjuicio de las Arcas o, al tratarse de un problema tan noblemente acometido, sería fácilmente justificado por no alcanzar ni los cinco millones que seguramente exigirá el mayorista de confianza. El Consejo de la Hacienda no dudaría tampoco al reseñarlo en el ancho capítulo de imprevistos que su peculio anual de mil millones contempla. Piense, benévolo Señor, que este preso no dudaría en propalar a los cuatro vientos que ser Rey y Alcaide Mayor de las Reales Prisiones sirve para algo.

Es gracia que espera alcanzar de Usted y mejor utilizar, en Herrera de la Mancha, octubre de 1994.

Els esquadrons de la mort: un aspecte del militarisme a llatinoamèrica

VICENTE GONZÁLEZ GARCÍA

Entre els responsables de les violacions dels drets humans (desaparicions forçoses, execucions extrajudicials, tortures, etc.) comeses a Llatinoamèrica, es troben els anomenats «esquadrons de la mort» o grups paramilitars els membres dels quals són policies i militars -que actuen fora de servei- i elements civil integrats en patrulles «d'autodefensa», tots fortament armats, vestits de civil i sota ordre superior; a més, aquests grups constitueixen l'«aparell clandestí de repressió» perquè no estan sotmesos a la llei com l'exèrcit o la policia (encara que només sigui en teoria)[1]. Els grups esmentats cometen de forma contínua i sistemàtica violacions dels drets humans mitjançant el seu lligam amb les estructures estatals i militars per participació o tolerància, de forma que es pot dir que els grups paramilitars superen l'àmbit de fenomen aïllat i marginal per esdevenir un instrument de terror, d'intimidació i de repressió[2]. Les activitats de la repressió clandestina -recolzades i fins i tot promogudes per les autoritats civils- tenen una concepció política: l'equiparació opositor polític - subversiu - enemic; així, des d'organitzacions que siguin capaces de promoure idees oposades a les oficials, fins als camperols que viuen en zones dominades per la guerrilla (i per tant considerats com a «guerrilleros») poden ser víctimes dels atacs dels esquadrons de la mort. La col·laboració de l'exèrcit no es limita a la formació tècnica de persones o en la presència d'agressors, perquè també hi ha proves que els militars donen els mitjans adients per a l'assoliment de les finalitats encomanades als esquadrons de la mort, finalitats desenvolupades i pensades sempre a llarg termini[3].

El caràcter militarista dels esquadrons de la mort es concreta, i també es reprodueix, en la mancança de judicis pels actes dels seus membres, és a dir, en la impunitat total. En la majoria dels casos de desaparicions forçoses i homicides polítics, no se'n realitza cap investigació i, si n'hi ha alguna, els militars protegeixen sistemàticament els soldats, els paramilitars i els seus superiors. Els mitjans utilitzats varien d'acord amb la intensitat necessària del cas concret. En primer lloc, es pot negar la responsabilitat dels implicats en els esdeveniments en qualificar les víctimes com a «guerrilleros» que van morir en combat o com a civils que van caure en enfrontaments entre l'exèrcit i la guerrilla. Si aquests instruments no assoleixen els seus objectius, els següent pas és l'obstrucció dels processos que van sorgir; per aconseguir-ho, les autoritats militars es neguen a donar els noms de les persones implicades. Aquesta mancança de col·laboració a les investigacions es complica quan les possibles proves són destruïdes o falsificades. En cas que tots els anteriors capteniments hagin fracassat, s'arriba fins a l'amenaça i, fins i tot, l'assassinat dels testimonis, jutges i observadors (encara que siguin estrangers). A més, els casos de violacions dels drets humans comesos per militars o membres de la policia són jutjats en tribunals militars que absolen els acusats o retiren les acusacions.

Una altra forma d'assolir la impunitat consisteix en la participació de les autoritats civil (parlamentàries, concretament) en la redacció d'una llei d'amnistia en nom de la «reconciliació nacional», i es mantenen els autors de les violacions dels drets humans en els seus llocs de responsabilitat en les forces de seguretat. D'aquesta manera, algunes nacions van fer allò que s'anomena «*borrón y cuenta nueva*» mitjançant la qual cosa les persones acusades o processades no han de comparèixer davant d'un tribunal. Si estaven empresonades, surten de la presó o la seva condemna es veu reduïda notablement. Exemples en són les amnisties promulgades a Argentina (amnisties i indults presidencials dels anys 1986, 1987, 1989 i 1990), Uruguay («*ley de caducidad*» de l'any 1986), Xile i Hondures (1991). La principal conseqüència d'aquesta impunitat és que els militars adquireixen confiança en el seu propòsit de matar perquè saben que no seran castigats i, per tant, es produeix una reincidència en les violacions dels drets humans. Aleshores, la impunitat esdevé una component estructural de la societat amb la consegüent desaparició de l'estat de dret i l'eliminació física sense obstacles de les persones considerades com a elements antisocials o indesitjables, és a dir, l'aparició del terrorisme d'estat.

Bibliografia:
Amnistia Internacional. *Crímenes sin castigo: homicidios y desapariciones forzosas.* Madrid: Amnistia Internacional, 1993.
Idem. *Violencia política en Colombia: mito y realidad.* Madrid: Amnistia Internacional, 1994.
Comisión de la Verdad de las NU. De la locura a la esperanza: la guerra de los 12 años en El Salvador. Donosti: Hirugarren Prentsa, 1993.
Ricardo Falla. *Matanzas de la selva: Ixcán, Guatemala (1975-1982).* Donosti i Managua: Hitugarren Prentsa, Latino, 1992.
Justicia Penal y Sociedad, núm 3-4 (novembre 1993), Guatemala.

Notes:
1: Sobre aquest esdeveniment es pot afegir que, d'una banda, és força coneguda l'existència de cops d'estat o «democràcies vigilades» a més d'«estats policials». Per altra banda, les actuacions dels grups paramilitars han originat més mort que tots els problemes que pretenien resoldre o combatre mitjançant campanyes de «llei i ordre».
2: Un exemple n'és el cas del major Robert d'Aubuisson. Membre de la fracció més dura de l'exèrcit de El Salvador (oposada a tota mena de reforma), d'Aubuisson va promoure reunions entre elements civils (amb interessos econòmics) i militars. Així aconseguí unir dues característiques en una relació estratègica: l'aportació dels recursos necessaris (diners, cases, vehicles, armes) pels civils i la definició política pels militars.
3: Aquestes finalitats tenen un ampli caire: la «neteja social» d'elements indesitjables (prostitutes, meninhos da rua, captaires), la repressió i la intimidació dels sectors progressistes de la societat i l'eliminació física dels opositors reals o presumptes.

FORCES RESPONSABLES DE LA VIOLÈNCIA A EL SALVADOR (nº Víctimes)	
FORCES ARMADES	12.050
COSSOS DE SEGURETAT	5.397
PARAMILITARS	4.300
ESQUADRONS	1.856
HOMES DE CIVIL	1.402
FMLN	860

Font: Informe de la Comissió de la Veritat de El Salvador

Les illes Åland, desmilitaritzades des del 1856, s'han convertit en una patata calenta a Finlàndia, on els polítics nacionalistes i els generals estan augmentant la pressió sobre aquesta regió bàltica autònoma de parla sueca. En CHRISTIAN WITTING ens n'explica l'entrellat.

Una "zona de pau" al Bàltic sota atac.

CHRISTIAN WITTING
Peace News

El recent debat al voltant de les illes ha tingut tres aspectes principals. El primer té a veure amb l'estatus de les illes Åland com a àrea desmilitaritzada i neutral. El segon té a veure amb les negociacions finlandeses per a l'entrada a la Unió Europea. I el tercer punt és la mateixa autonomia de les Illes Åland.

No hauríem de subestimar la bona voluntat general que es respira envers els militars a Finlàndia des del col·lapse de la Unió Soviètica, més aviat arrelada en la història que no en els fets actuals. Ara, de cop i volta, els veterans de la Segona Guerra Mundial que van lluitar contra els russos ja no són mal vistos. Ben al contrari, el president -ell mateix un veterà- invita els veterans al Castell al ball de gala anual, i també se'ls veu a la televisió parlant de manera oberta sobre les seves experiències de la guerra. D'aquesta forma el debat pot ser interpretat com a una reacció dels militars contra el llarg període de submissió militar i política a la Unió Soviètica.

Els habitants de les Åland, pel seu costat, no pateixen aquestes cicatrius emocionals, ja que la desmilitarització els va estalviar d'involucrar-se de manera directe en la guerra; un fet molt apreciat pels habitants.

N'hi ha que en aquest debat hi veuen més aviat una discussió sobre el futur de Finlàndia, on els militars, amb un pensament basat en les fortificacions, representen la caduca "mentalitat de la frontera", mentre que les Åland, amb una perspectiva més oberta i descentralitzada, representen el futur.

Un senyal d'alerta per als militars

A més de la prohibició de fortificacions i de presència de forces militars, la desmilitarització de les Åland comporta el fet que tothom que té la ciutadania regional de les Åland estigui exempt de fer el servei militar. Naturalment, tot el concepte de desmilitarització representa un senyal d'alerta per als militars finlandesos, els quals, d'acord amb la convenció que va donar la sobirania a Finlàndia, han de defensar les Illes Åland. Els militars i els seus partidaris argumenten que el col·lapse de la Unió Soviètica i la retirada russa dels països del Bàltic ha portat a una recolocació del punt focal estratègic des de la part sud cap a la part nord del Bàltic, fent créixer la vulnerabilitat de les Åland. Volen reexaminar la convenció de 1921, ja que limita la possibilitat de preparar una defensa militar de les illes. Sembla ser que creuen que futurs canvis de política a Rússia podrien provocar un conflicte armat en aquesta tensa regió bàltica. Si fos aquest el cas, la integritat de les desmilitaritzades Åland seria difícil de defensar per la força de les armes, sobretot ara que les principals bases navals russes estan situades en les parts interiors del Golf de Finlàndia.

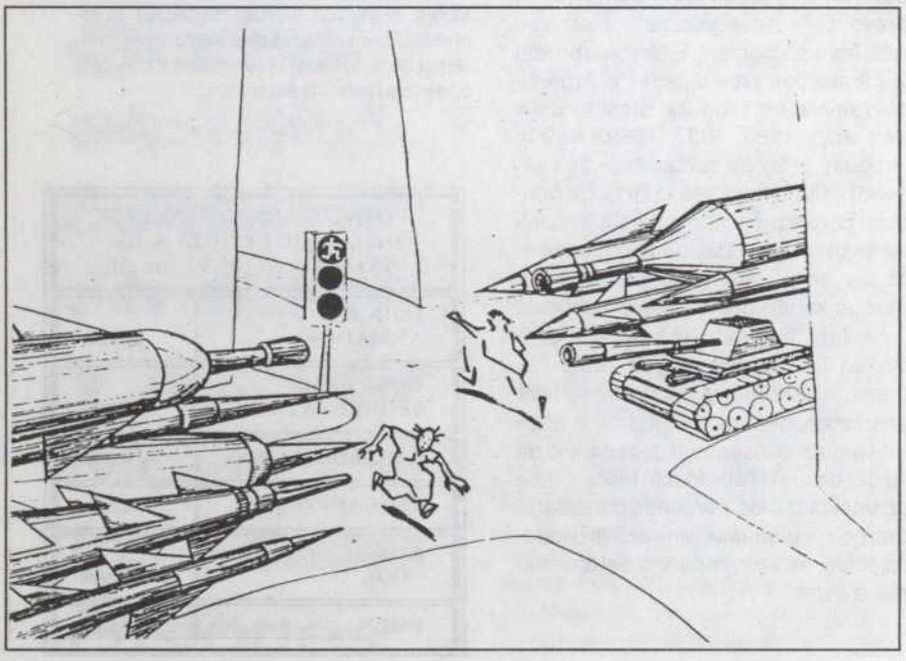

Una mirada més atenta a la situació, però, ens demostra que aquests arguments són, com a mínim, irrellevants. La desmilitarització de les Åland és una qüestió internacional que Finlàndia no pot canviar per si sola, encara que els partidaris dels militars diguin que el tema no ha de ser tabú i els militars mateixos intentin fer que els Ålandesos participin en discussions sobre com, no si, les Åland han de construïr una defensa militar. Aquesta actitud deixa de prendre en consideració les pedres angulars de la identitat de les Illes Åland: l'autonomia i la desmilitarització, així com la posició de les Åland com a part de Finlàndia, que les illes han arribat a considerar la seva pàtria. I la quarta pedra angular, que cada cop és més important, és que els ålandesos van prenent consciència que les Åland són un exemple modèlic de solució d'un conflicte de minories i un conflicte bèl·lic amb mitjans pací-

fics. Aquest tipus de "debats" no contribueixen en res a millorar les relacions entre les Åland i Finlàndia.

Les armes atrauen més armes

No hi ha cap ni un motiu perquè les Åland hagin de prendre en consideració les propostes dels militars. Tot el que hi ha en el passat i el present de les illes apunta cap a la desmilitarització com el camí a seguir en el futur. Al 1856 la flota anglesa va arribar a les illes Åland amb la intenció de destrossar la fortalesa russa de Bomarsund. La flota no hauria tingut cap motiu per ser a Bomarsund si la fortalesa no hagués estat allà, d'entrada. Les armes atrauen més armes.

El mateix principi és vàlid encara, i tots els intents que hi ha hagut de fortificar les illes Åland han tingut uns efectes desastrosos. Als anys trenta Suècia i Finlàndia es mostraven preocupades pel buit militar al bell mig del mar Bàltic. Van concebre el "Pla d'Estocolm" que tenia com a objectiu la fortificació parcial de les illes Åland. Els russos van interpretar això encertadament com a una cosa en contra seva. Aquest fet va tenir força pes en el deteriorament de les relacions entre Rússia i Finlàndia, i fins i tot hauria pogut ser motiu per començar una guerra.

Ara volen cometre el mateix error una vegada més. La fortificació de les Åland podria portar els russos a incrementar la seva presència a l'àrea, incloent-hi els països bàltics, "justificant" així la remilitarització finlandesa i creant un cercle viciós.

La desmilitarització del mar Bàltic

En lloc d'això, Finlàndia hauria d'utilitzar les desmilitaritzades Åland com a model per a la seva política de defensa i fer servir aquest exemple per mostrar el camí per a la creació d'una zona del Bàltic més segura. Un bon inici seria començar per desarmar totes les illes del mar Bàltic, sobretot Gotland i Öland i l'illa d'Osel a Estònia.

Els àlandesos fa temps que són del parer que les avaluacions militars no haurien de ser la base de discussió sobre l'estatus desmilitaritzat de les illes Åland. Les discussions haurien de passar per Assumptes Exteriors, i en l'anàlisi final, pel President i el govern, ja que es tracta d'una qüestió legal internacional. Caldria remarcar que tant el govern finlandès com el ministre de Defensa han insistit, des del començament mateix del debat, que no tenen la més mínima intenció de posar en qüestió la convenció del 1921.

El segon tema del debat té a veure amb les negociacions finlandeses per a l'entrada a la Unió Europea. L'autonomia de les illes Åland significa que els àlandesos, mitjançant el seu propi Parlament o Lagtinget, poden decidir per ells mateixos si volen formar part de la UE o no. Els àlandesos volen que la UE confirmi de manera específica la desmilitarització de les illes Åland i que en garanteixi l'autonomia. L'actitud de la UE al respecte és positiva.

El tercer tema és el de la pròpia autonomia de les illes Åland. La Llei d'Autonomia del 1991 va desenvolupar-la de manera més precisa. Els àlandesos s'han entès sempre amb el president finlandès, el govern i el parlament pel que fa al seu desig d'augmentar gradualment el seu nivell d'autonomia. No cal dir que n'hi ha que s'hi oposen, especialment el nacionalistes finlandesos. Les Åland, dissortadament, també tenen els seus corresponents nacionalistes, o sigui que la discussió segueix d'una manera més o menys constant.

Finlàndia és un país relativament petit i a vegades un tant endarrerit. Si algú crida prou fort no és massa difícil que es pugui fer sentir. Això fa que discussions com aquesta puguin anar seguint. Però al cap i a la fi, els àlandesos , en les seves pacífiques illes, s'hi troben força còmodes amb la desmilitarització. La desmilitarització és moderna, promou la pau i és acceptada internacionalment. La majoria de finlandesos en són conscients, així com la majoria de àlandesos. Tot i així, mai no ho hauríem de donar per fet.

En lloc d'això hauríem de fer servir la desmilitarització de manera constant, treballar-hi i promoure-la. Com diu Boutros-Ghali en la seva Agenda per a la Pau: " En el passat, les zones desmilitaritzades han estat establertes després d'un conflicte, però ara ha de ser possible fer-ho també com a precaució, amb la conformitat dels dos costats." Tant de bo més països de tot el món donguin la seva conformitat.

De la Lliga de Nacions a les zones no-nuclears

Les illes Åland han estat un tema de intensa discussió a Finlàndia des de la seva independència al 1917. En aquell temps els àlandesos, tot fent esment a la seva llengua i cultura sueques, van decidir que volien pertànyer a Suècia abans que a Finlàndia. Finlàndia no es mostrava disposada a aprovar això i com a contrapartida va oferir-los una forma d'autogovern. El Parlament de Finlàndia va aprovar una Llei d'Autonomia que el àlandesos no van acceptar. Es va portar la qüestió a la Lliga de Nacions que al 1921 va decidir que Finlàndia hauria de continuar sent sobirana sobre les illes Åland, però se la va obligar a "assegurar i garantir a la població de les illes Åland la conservació de la seva llengua, cultura i tradicions sueques", una clàusula que encara ara preocupa a alguns finlandesos, ja que limita l'ús de la llengua finlandesa a les Åland.

La Lliga de Nacions també va concertar una convenció en la qual Finlàndia va confirmar la prohibició de fortificacions a les Åland, que ja havia estat proclamada per Rússia al 1856 després de la Guerra de Crimea, durant la qual la fortalesa russa de Bomarsund a les illes Åland va ser destruïda per les forces britàniques i franceses. En aquell moment les illes Åland ja havien estat desmilitaritzades; al 1921 van ser declarades neutrals a més. Els tractats de pau entre Finlàndia i Rússia del 1940 i 1947 van confirmar la desmilitarització de les Åland. En les recents discussions sobre l'establiment d'una zona no-nuclear en els països nòrdics s'ha comentat que les illes Åland ja són no-nuclears per acord internacional.

Les mines terrestres a Àfrica: el terror després de la guerra

Lucía Alonso Ollacarizqueta
Seminario de Investigación para la Paz de Zaragoza

Es calcula que actualment entre 85 i 100 milions de mines es troben escampades per 62 països, en bona part en el continent africà. Aquests devastadors artilugis s'han anat sofisticant fins fer-se més sensibles, indiscriminats i indetectables. S'han convertit així en un dels pitjors llegats de les guerres. Els seus efectes humans i econòmics són incalculables: poblacions mutilades, infrastructures i àrees de conreu inutilitzades, etc. Però la comunitat internacional sembla poc interessada en els estralls que les mines causen. Uns 50 països -entre els quals Espanya- les fabriquen, inclosos alguns dels signataris de la Convenció sobre Armes Inhumanes.

En els últims mesos i davant de la pròxima revisió de la Convenció sobre Armes Inhumanes, la premsa s'ha fet ressò del perill que per al desenvolupament i el medi ambient suposen uns petits artefactes bèl·lics. Noms com «llagosta» o «dent de lleó» evoquen les seves reduïdes mides, però el seu ús no té gaire res a veure amb paraules tan innocents. S'amaguen sota terra, terroritzen els que saben que existeixen i mutilen o maten els que ho desconeixen. En els caracteritzats com a conflictes de baixa intensitat són protagonistes, i quan s'acaben, tenen el seu llegat. Les mines terrestres, que no distingeixen entre civils i soldats, que no saben res de negociacions ni de tractats de pau, es compten per milions en el continent africà.

En el context militar, la finalitat estratègica d'aquestes armes convencionals és aturar l'avanç de l'enemic. Fins a la Primera Guerra Mundial era un procediment habitual cavar túnels i pous -mines- sota les línies contràries i després volar-los amb grans quantitats d'explosius.

Els riscos d'aquestes operacions i l'aparició dels primers tancs van fer obsolet aquest sistema. Així sorgiren mecanismes destinats a posar fora de combat els nous vehicles: les mines anticarro. Però aquesta artefactes requerien la pressió de tones de pes per detonar, i per tant podien ser desactivats amb un mínim risc per a les persones. Com a conseqüència, aviat van aparèixer les mines antipersonal.

El funcionament bàsic de les unes i de les altres és simple. Es tracta d'una caixa que conté explosiu i que sota la pressió d'un cert pes esclata. No obstant, si bé les mines anticarro actuals es diferencien poc de les desenvolupades els anys 20, les mines antipersonal s'han convertit en dispositius refinats i subtils fins al sadisme.

Actualment es produeixen uns 340 tipus deferents de mines antipersonal. La seva mida pot ser inferior als 15 centímetres, algunes no arriben als 100 grams i els materials amb els quals es fabriquen -plàstic, fusta, etc.- en fan difícil la detecció. Unes esclaten a ran de terra, d'altres porten una càrrega que les eleva cap a dos metres abans d'explotar, i les d'un tercer tipus, a més de l'explosiu, porten a dins metralla, fragments de plàstic o de vidre.

Si en un principi les mines es col·locaven manualment, ara poden ser llançades amb morters o des d'helicòpters[1]. El preu, entre 3 i 20 dòlars la unitat, les torna armes de fàcil adquisició per a exèrcits d'escassos recursos. A més, l'objectiu d'aquestes peces no és tant matar com mutilar. Estratègicament, causa una commoció més gran a les files d'un exèrcit la mutilació d'un soldat, al qual cal evacuar i atendre, que la seva mort.

> ***«L'Alternativa No-Nuclear ofereix la capacitat de provocar múltiples morts o atacs per mitjà de la dispersió selestiva de grans quantitats de submunició sobre àrees concretes».*** Propaganda del fabricant Nordamericà Brunswick, en defensa de la seva submunició.

ETERNS GUERRERS

Però les víctimes no són sempre soldats. Cada setmana, cap a 150 civils en pateixen l'agressió. Només a Cambotja, 300 persones moren o són mutilades cada mes; més de 30.000 cambotjans -un de cada 236- ha sofert l'amputació d'algun membre[2].

Les xifres a Àfrica resulten escruixidores. Només a Angola i fins 1989 es calcula que cap a 40.000 persones havien estat trossejades per mines[3]. A Moçambic, el nombre de mutilats puja avui a 8.000, però la quantitat real dels afectats es desconeix, doncs molts ni tan sols reben atenció mèdica. A Somàlia, una de cada 650 persones ha perdut alguna extremitat[4].

A la tragèdia humana d'aquesta pèrdua, que condemna la víctima a la misèria, s'ha d'afegir el desastre que suposa a nivell nacional. Persones que abans podien treballar, es converteixen en una càrrega social.

La situació només pot empitjorar, ja que les mines terrestres es mantenen actives durant anys, després d'haver estat sembrades.

Es calcula que actualment entre 85 i 100 milions de mines es troben escampades per 62 països. Un dels més afectats és Afganistan, on anys de guerra han llegat nou milions de mecanismes, segons alguns especialistes. Altres consideren que el nombre s'eleva a 60 milions.

A Àfrica n'hi ha entre 18 i 30 milions, segons les valoracions més optimistes. Sota sòl d'Angola, Nacions Unides estima que s'amaguen uns 9 milions de dispositius; per al Cos de Reials Enginyers de l'Exèrcit Britànic la xifra es situa en 20 milions[5]. La segona etapa de la guerra civil -després de la negativa del líder d'UNITA, Jonàs Savimbi, a acceptar els resultats de les eleccions l'any passat- fa preveure que el nombre creix cada dia[6].

A Moçambic, dos milions de mines han inutilitzat les vies de comunicació més importants; la mateixa quantitat romanen sota terra sudanesa; a Somàlia són 1 milió i al Sàhara Occidental oscil·len entre 1 i 2 milions, segons Nacions Unides. També a Etiòpia, Ruanda, Libèria i Zimbabwe els conflictes armats han deixat les seves llavors.

«La mina FOB Karachi ha estat dissenyada amb vista a produir danys personals. Les investigacions han demostrat que és millor mutilar l'enemic que matar-lo. Un home ferit requereix assistència mèdica, transport i evacuació cap a la reraguarda, causant per tant perturbacions a les vies de comunicació de la línia de combat. A més, una persona ferida provoca psicològicament un efecte detrimental sobre els seus companys» Propaganda de les fàbriques d'armament de Pakistan.

Però no es tracta pas només d'un problema quantitatiu. Col·locades, a vegades, per protegir infrastructures, es converteixen al final en insuperables obstacles per a la reconstrucció. És el cas de la presa i la central elèctrica de Cabora Bassa (Moçambic), i dels seus 1800 km de línia elèctrica -ara seriosament deteriorada-, els accessos de la qual van ser minats durant la guerra amb més de 15.000 dispositius.

A més, en molts casos, la finalitat estratègica que es persegueix amb l'emplaçament de les mines inclou espantar la població civil. Camps de conreu, pous d'aigua, platges i en alguns casos poblacions són ara llocs perillosos.

Les conseqüències econòmiques són incalculables. L'agricultura -al costat de la mineria- constitueixen la base de l'economia d'aquests països. Si les guerres degraden el medi ambient i fan impossible qualsevol desenvolupament agrícola que duri, l'herència de les mines en perllonga els estralls. Terres abans fèrtils s'abandonen i la població rural emigra cap a les ciutats per buscar aliments. El 1970, el 74,5 % dels habitants d'Angola vivia en zones rurals; el 1985 amb prou feines quedava a pagès el 35 % de la població. El nombre de desplaçats supera els 3 milions de persones i els carrers de Luanda s'han convertit en la llar de més de 70.000 nens[7].

Angola, en altres temps autosuficient en l'aprovisionament d'aliments, es veu ara obligada a importar-los. Quart productor mundial de cafè abans de la independència -210.000 tones anuals- ha vist les seves collites dràsticament reduïdes: 7.000 tones a finals dels vuitanta.

El blat de moro, element fonamental en la dieta angolesa, i en el seu moment pilar de l'exportació agrícola, també ha sofert els efectes de la guerra: ha passat de 900.000 tones el 1975 a 290.000 el 1986. El cotó, les patates, l'arròs i altres aliments bàsics no han estat pas més de sort. També la ramaderia s'ha vist afectada. El 1973, es sacrificaven anualment 157.000 animals; el 1985, no arribaven a 18.000[8].

La situació a Moçambic és similar. El 1972 era el principal productor mundial d'anacards -216.000 tones-; el 1992 gairebé no arribava a les 54.000 tones[9].

DALTABAIX ECONÒMIC

En aquest context, la recuperació econòmica només serà possible amb el retorn dels milions de refugiats i desplaçats. Durant la guerra civil, gairebé dos milions de persones varen sortir del país i varen buscar refugi en els veïns Malawi i Zimbabwe. Dels 16 milions d'habitants, es calcula que més de 5 milions s'han vist obligats a abandonar les seves llars. Volen tornar als seus pobles i a les seves terres, però l'amenaça de les mines constitueix un fre seriós.

De moment, s'ha dissenyat un pla d'emergència per netejar les 28 carreteres considerades prioritàries, cosa que permetrà la repatriació. Però el dragat de les mines a Moçambic podria durar 20 anys.

Al temps que aquesta neteja necessita s'hi ha de sumar el seu desorbitat cost. Segons Nacions Unides, un any de neteja de mines a Moçambic pot suposar pel país una despesa de 30 milions de dòlars[10]. I és que retirar una mina costa entre 300 i 1000 dòlars. Els sistemes per fer-ho són diversos i van des dels més rudimentaris -i més perillosos- que consisteixen en buscar la mina mitjançant un bastó llarg, fins a mètodes mecànics en els quals s'utilitzen vehicles especials.

Però el problema més gran que presenta el dragat de mines és la seva localització. Llençades des de l'aire o instal·lades per aterrir la població civil, la seva situació no sol senyalitzar-se ni marcar-se en mapes. Fabricades amb materials com el plàstic o la fusta, no poden ser descobertes per un detector de metalls[11]. Per superar aquest obstacle, s'utilitzen en alguns casos gossos ensinistrats capaços d'ensumar els compostos nítrics que contenen els explosius. També s'han desenvolupat tècniques que utilitzen aparells capaços d'«olorar» explosius[12].

Però aquests mètodes són complicats i extremadament cars. A més, el procés de dragat és llarg i, mentre dura, els camps no es conreen i el transport s'obstaculitza. L'escassetat d'aliments augmenta i el país deixa de percebre els ingressos que obtindria de l'agricultura i les exportacions. A més la població ha estat en gran part mutilada i gairebé no pot contribuir a la reconstrucció del país, però necessita pròtesis i atenció mèdica.

NO EN FAN CAP CAS

La comunitat internacional sembla poc interessada pels estralls que causen les mines. Entre cinc i deu milions d'aquests dispositius es continuen fabricant actualment en el centenar d'indústries públiques i privades d'uns 50 països[13]. Entre elles, l'espanyola Expal (Explosivos Alaveses SA)[14].

Itàlia, Estats Units, Bèlgica, Regne Unit, Alemanya, Egipte, els països de l'antiga URSS i Xina són alguns dels productors. Curiosament, aquests països han firmat l'anomenada Convenció sobre Armes Inhumanes. Alguns al·leguen que aquest conveni, acordat per Nacions Unides el 1980, és incomplet, doncs no compta amb les disposicions necessàries perquè pugui controlar-se i verificar-ne l'acompliment. Tot i això, fins ara gairebé no han pres iniciatives per endegar-lo.

L'anomenada Convenció sobre prohibicions o restriccions en l'ús de certes armes convencionals que poden considerar-se excessivament nocives o d'efectes indiscriminats és un acord marc en el qual poden plasmar-se resolucions específiques en forma de protocols[15].

Tres són els que formen part d'aquest tractat que va entrar en vigor el de-

sembre de 1983. El protocol sobre armes incendiàries restringeix l'ús de les d'aquesta mena. El protocol sobre fragments no detectables prohibeix l'ús d'armes la finalitat de les quals sigui causar ferides mitjançant fragments no detectables en el cos humà a través de raigs X (per exemple, les mines antipersonal que contenen metralla de plàstic o de vidre). El protocol sobre mines, trampes explosives i altres dispositius en restringeix l'ús de manera que no siguin utilitzats contra civils, o contra objectius militars en els quals poguessin resultar ferits els civils de forma indiscriminada.

Aquest últim protocol també en prohibeix l'ús en zones densament poblades en les quals no hi hagi combats - a no ser que siguin dirigides a un objectiu militar específic- i també l'ús d'armes especialment «traïdorenques i pèrfides». Compel·leix a més al registre de la ubicació de les zones minades, així com a la divulgació d'aquest registre després d'acabades les hostilitats. De la mateixa manera, preveu la cooperació internacional per dragar les mines un cop finalitzats els enfrontaments[16].

No obstant, cap dels països africans que avui pateixen la pesta d'aquests artefactes no ha ratificat la Convenció sobre Armes Inhumanes.

Els detractors d'aquest tractat al·leguen que és ple d'excepcions i que és de difícil aplicació. A la pràctica una mina no distingeix entre el peu d'un soldat i el d'un desplaçat que torna a casa, entre un convoi militar o un autobús de refugiats. Són moltes les històries d'exiliats moçambiquesos que van salvar la vida fugint a Malawi i després van perdre una cama quan tornaven al seu país.

El perill de les mines continua latent després del final de combats i guerres. Els que en defensen l'ús advoquen per dispositius que siguin més detectables o que incloguin un mecanisme d'autodestrucció. Però això darrer n'encariria el cost i és el seu baix preu el que les fa atractives. Tant és així que han rebut el malnom d'armes dels pobres.

Quant al registre, si han estat llençades des de l'aire o amb els moderns sistemes que dispersen 30 mines per segon, marcar les zones -fins i tot en un mapa- resulta una tasca pràcticament impossible.

CERCLE VICIÓS

Mancats de mapes, però plagats de mines antipersonal, països com Moçambic saben que el seu futur depèn ara del dragat. «No és possible restablir un sentit de comunitat i de seguretat sense una neteja efectiva de mines», va declarar fa poc Butros Ghali, Secretari General de Nacions Unides [17].

L'Assemblea General de l'ONU sembla estar d'acord amb aquesta idea. Acaba d'adoptar una resolució per la qual inclou aquesta mena d'operacions en els seus programes d'assistència humanitària, social i econòmica [18]. Però la mesura de Nacions Unides només pot paliar part de les catastròfiques conseqüències.

A més, el dragat de mines s'està convertint en un lucratiu negoci, precisament per als productors. Els mètodes rudimentaris necessiten un personal nombrós i molt temps, suposen un alt risc per a la vida dels dragadors i són, a sobre, poc efectius. En canvi, els sistemes i vehicles dissenyats pels propis fabricants són cars, però ràpids i eficaços[19].

A fi i al cap, qui pot conèixer els seus productes millor que ells? Potser per aquesta raó, Nacions Unides ha decidit adjudicar un sucós contracte per a la neteja de 2.000 km de carreteres a Moçambic a un consorci format, entre altres, per fabricants de mines [20]. Segons les organitzacions d'ajuda humanitària, amb això, Nacions Unides finança de forma indirecta la investigació i el desenvolupament d'armes de tecnologia més avançada. Censuren enèrgicament la decisió de l'organisme internacional i li retreuen que pot ser interpretada com una autorització tàcita al comerç d'aquestes armes [21].

El gest resulta incoherent. En aquest moment, més de 100 organitzacions, entre les quals es troben les agències d'ajuda humanitària de la pròpia ONU, s'han unit per demanar que es prohibeixi la fabricació i el comerç de mines. No obstant, una limitació d'aquest calibre, tot i que en restringiria l'ús, no acabaria amb el mercat. Com ha declarat Patrick Blagden, expert en dragat de mines de Nacions Unides: «Mentre l'opinió pública no rebutgi totalment la utilització de mines antipersonal, com passa amb la d'armes químiques i nuclears, la prohibició no anirà gaire lluny.»

Postdata: la Junta Interministerial del Comerç Exterior de Defensa i Doble Ús, òrgan governamental espanyol, va decidir denegar per un any, i amb possibilitat de pròrroga, qualsevol sol·licitud de mines terrestres antipersonal, segons *El País* (1 de juliol de 1994). La mesura no afecta la producció de mines.

Notes

1. Per ampliar dades vegeu *Antipersonal Weapons*, SIPRI Stockholm International Peace Research Institute, Taylor & Francis Ltd., Londres, 1978.
2. «Mörder-saat im Reisfeld», *Der Spiegel*, 14/1994.
3. Christer Ahlström i Kjell-Ake Nordquist, *Las víctimas de los conflictos*, Departament d'Investigació sobre Pau i Conflictes, Universitat d'Uppsala, Suècia, 1991, p. 52.
4. Allan Leas, «Cowards War», *Africa Events*, setembre 1993.
5. Scott MacLeod, «Asesinos ocultos», *El País*, 12 de desembre de 1993.
6. Karl Maier, «Bitter harvest form killing fields», *The Independent*, 6 de juny de 1994.
7. Victoria Brittain, «Orphans ot the damned», *The Guardian*, 14 de gener de 1994.
8. «Angola. Financial Times Survey», *Financial Times*, 12 de maig de 1992.
9. Martin Revis, «mozambique begins to rebuild its cashew revenues», *Financial Times*, 29 de juny de 1993.
10. «Mozambique. Explosive legacy», *Southern African Economist*, abril de 1994.
11. La localització de mines mitjançant detectors de metalls és el sistema més generalitzat, però resulta ineficaç davant les mines antipersonal fabricades amb un altre tipus de materials.
12. Rupert Pengelley, «MEDDS detecting the 'undetectable' mine», *International Defense Review*, febrer de 1993.
13. «Landmines: Africa's deadly legacy», *Africa Confidential*, 19 de novembre de 1993.
14. Greenpeace, «EXPAL: La fabricación y el comercio de minas en España», abril de 1994.
15. *SIPRI Yearbook 1993*, Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), Oxford University Press, Oxford, 1993.
17. Citat per Susan Ruel a «El flagelo de las minas terrestres», *Puntos de vista de las Naciones Unidas*, Naciones Unidas, Nueva York, novembre de 1993.
18. «UN seeks global ban on landmines», *International Defense Review*, febrer de 1994.
19. Rupert Pengeley, «South Africa hones land-mine sweeping and disposal techniques», *International Defense Review*, febrer de 1993.
20. Rupert Block, «Arms-makers win clearence contract in Mozambique», *The Independent*, 6 de juny de 1994.
21. Robert Block i Leonard Doyle, «UN aid goes to landmine makers», *The Independent*, 6 de juny de 1994.

Article publicat a *Papeles para la Paz*, núm. 51, 1994.

«Les mines eviten la repatriació dels refugiats, impedeixen la reestructuració i desenvolupament econòmic, i originen un continu element de caos als països que s'afanyen per aconseguir una estabilitat política».
Departament d'Estat dels Estats Units. Informe "*Assessins amagats*", juliol de 1993

Països i empreses fabricants de mines i països afectats pel desplegament d'aquest armament

FRANÇA:
Alsetex SAE
GIAT Industries
Lacroix
Luchaire Defense
Manhurin Defense
Matra Defense
Ruggiere
SNPE (components)
Thomson Brandt Industries

Les mines franceses s'han trobat al Líban, Mauritània, Síria, Tunissia, Algèria, Corea i Irak. França també és el major subministrador d'explosius pels fabricants de mina d'Europa. L'explosiu utilitzat en diversos milions de mines al Kurdistan iraquià i a Iran és de procedència francesa.

ALEMANYA:
Diehl Gmgh & co Ammuniton Dpt Domier
Dynamite Nobel AG
Krauss Maffei
Messerschmitt-Bolkow-Blohm/ Daimler Benz
Rheinmetall Gmbh

Les mines alemanyes es troben a Somàlia, Cambodja, Eritrea, Etiòpia, Nicaragua, Moçambic, Egipte, Algèria i Irak

REGNE UNIT:
British Aerospace Ltd/Royal Ordenance
Graseby Dynamics Ltd
Huntings Engineering
Interarms UK Ltd
Marconi
Thorn EMI

Les mines britàniques es troben a Arganistan, Angola, Egipte, Aràbia saudita i l'antiga Iugoslàvia.

ESTATS UNITS:
AAI Corp/United Industrial Corporation
Alliant Techsystems
Action Manufacturing Company INC
Brunswick defense
CIC International Ltd
Textron Defense System

Les mines dels EUA es troben a Somàlia, Burma, Cambodja, Afganistan, Angola, Marroc, el Salvador, Etiòpia, Moçambic, Irak, Kuwait, Líban, Guatemala, Egipte i Tailàndia.

ESPANYA:
Expal, S.A. (Explosivos Alaveses S.A.)

Mines espanyoles s'han trobat al Marroc, Mauritània i Irak.

PORTUGA:
SPEL

Les mines portugueses s'han trobat a Moçambic. A més SPEL ha importat grans quantitats d'explosius per mines, probablement venut a Iran.

BÈLGICA:
FH Herstal
PRB SN, Poudres Reunie de Belgue

Les mines belgues són a Somàlia, Irak, Líban i Rwanda.

ÀUSTRIA:
Armaturen Gesellschaft Gmbh
Dynamit Nobel
Hirtenberger AG
Intertechnik Tech, produktionnen
Sudsteirische Metall-Industrie Gmbh

Les mines austríaques encara no han estat trobades fora del país, tot i que les companyies austríaques van tenir un liderat en el desenvolupament i producció de mines.

Font: Greenpeace

«La Valmara 69 és una mina saltadora. Per obtenir una millor fragmentació, la carga principal, envoltada per més de 100 trossos de metralla, es projectada 45 cms. per sobre del terra abans d'explotar. El radi d'acció és de, com a mínim, 25 metres. Dins d'aquest radi la mina és letal». Propaganda del fabricant italià Valsella.

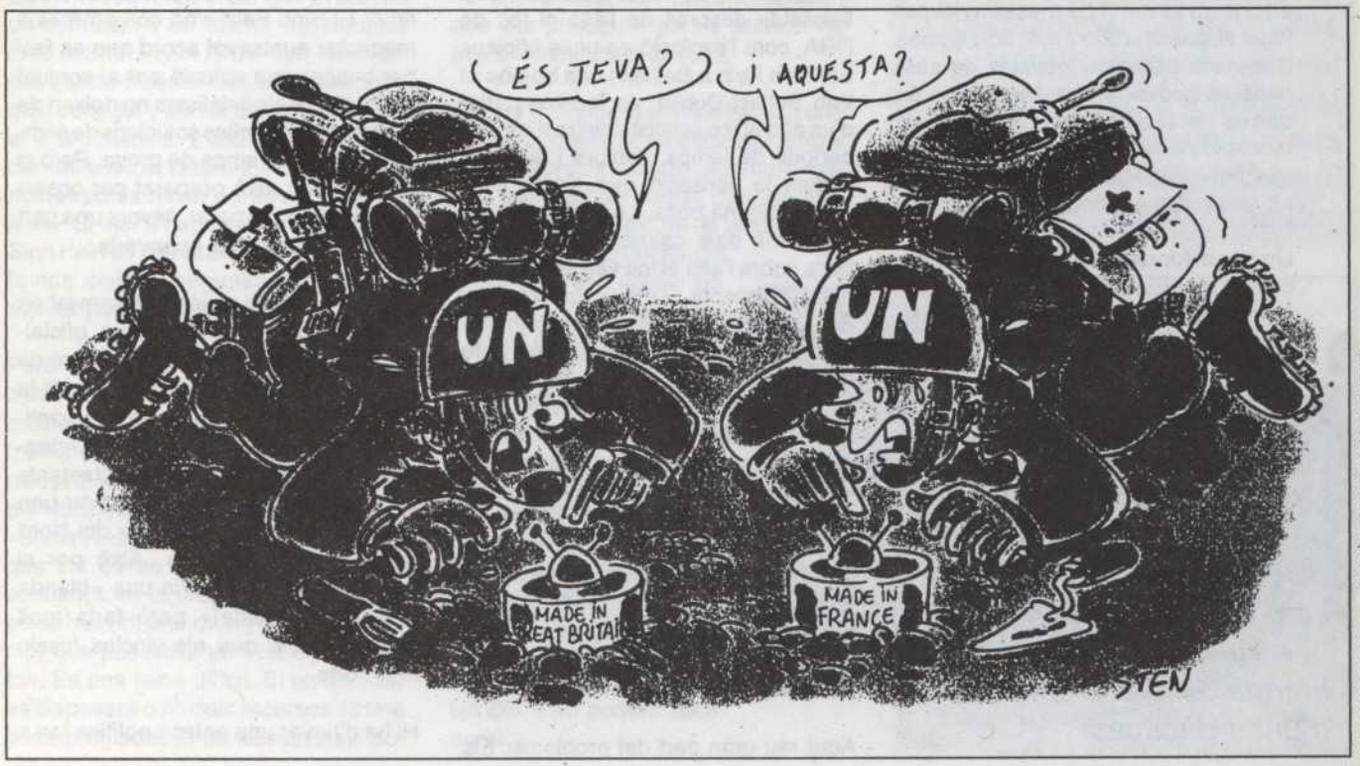

L'alto el foc de l'IRA ofereix possibilitats per a la reconstrucció

Rob Fairmichael
Coordinador de l'*Irish Network for Nonviolent Action Education and Training (INNATE)*. 16 Ravensdene Park, Belfast BT6 0DA

La decisió de l'IRA de suspendre les operacions militars -un alto el foc que va començar l'1 de setembre- ens ofereix moltes possibilitats. I també, encara que resulti sorprenent dir-ho, comportarà certes dificultats. De qualsevol manera, és un nou punt de partida per a Irlanda del Nord i per a les illes d'Irlanda i Gran Bretanya: abandonar la violència després que hagi estat la teva principal estratègia durant 25 anys és un acte d'extrema valentia. Si l'INLA (l'Exèrcit Nacional Irlandès d'Alliberament, l'altre principal grup militar republicà) i els grups lleialistes (l'UDA, Associació per a la Defensa del Ulster amb el seu nom de guerra UFF, Lluitadors per a Llibertat de l'Ulster, i l'UVF, Força de Voluntaris de l'Ulster) s'afegeixen a l'alto el foc, llavors la situació serà veritablement diferent de la que s'ha viscut durant una generació.

Tinc un parent que va demanar una compensació al govern Britànic per uns danys causats a la seva propietat durant uns disturbis civils.....que havien passat al 1641! Es massa aviat per jutjar si, passats 353 anys, les pàgines d'aquesta particular novel·la de suspens es poden tancar. La qüestió és que es tracta d'un llamp de llibre i que tancar-lo no serà tan fàcil. Els 25 anys que han passat des del 1969 només en són l'últim capítol

Un alto el foc de l'IRA, en si mateix, no canvia res. Els punts de vista polítics no es troben ni més ni menys atrinxerats del que ho estaven abans. El que sí que pot fer és desbloquejar l'impasse polític per a les negociacions entre tots els partits (abans es limitaven als anomenats partits «constitucionals»). I si els altres grups militars actuen de manera recíproca, pot servir per posar fi a les morts, i al sofriment i la por que en resulten i que han estat tant de temps una part de la vida d'Irlanda del Nord.

Al mateix temps que el govern britànic ensopegava amb l'exigència d'incloure la paraula «permanent» en la declaració, va quedar clar ben aviat que en la intenció de l'IRA hi havia algun tipus de «permanència» i que, en qualsevol cas, s'havia d'aprofitar el moment. Les reticències britàniques podien haver estat dirigides a calmar els lleialistes, ja que el 16 de setembre va quedar clar que hi havia un reconeixement de fet de la permanència de l'alto el foc: el govern britànic va aixecar la prohibició de les informacions sobre el Sinn Fein en els mitjans de comunicació, va permetre l'obertura d'algunes carreteres frontereres tancades i va prometre un referèndum sobre qualsevol nou acord polític.

Suavització de les suspicàcies lleialistes

Malgrat algunes accions militars dels lleialistes després de l'alto el foc de l'IRA, com l'explosió en unes oficines del Sinn Fein a Belfast i una bomba al tren Belfast-Dublin, és factible parlar d'un alto el foc lleialista dintre d'un cert període de temps, sempre i quan no tinguin la sensació que s'està «tramant» alguna cosa. Les primeres impressions dels catòlics i els protestants sobre l'alto el foc van ser radicalment diferents. Una enquesta del Belfast Telegraph/Times feta immediatament després que comencés l'alto el foc exemplificava aquesta divisió: un 9% dels protestants creien que l'alto el foc de l'IRA era permanent i el 75% creien que era temporal, però el 58% dels catòlics creia que era permanent i el 25%, temporal. El 31% del total dels enquestats cr eia que l'alto el foc era el resultat d'un pacte secret amb el govern britànic. Cada vegada hi ha més protestants que creuen que l'alto el foc és més que temporal, però per a molts tot resulta molt sospitós.

Aquí rau gran part del problema. Els conflictes s'interpreten amb una mentalitat tant de guanyador-perdedor, de «si tu hi guanyes és que jo hi perdo», que la realitat pot acabar evaporant-se o sent falsejada. Hi ha lleialistes que pensen que si l'IRA ha declarat un alto el foc és perquè s'ha fet algun pacte secret. I si s'ha fet un pacte secret, llavors la Unió (de Gran Bretanya i d'Irlanda del Nord) està més en perill que mai. Però la majoria de lleialistes jutjaran quan vegin que en surt de tot això i molts han tingut reaccions moderades. El concepte «tothom hi guanya» encara no ha penetrat en el pensament lleialista. Potser sí que va entrant en el pensament republicà. Ara bé, els models de democràcia que existeixen a Gran Bretanya i a Irlanda no ajuden gaire en l'intent de ser imaginatius al respecte. Cal que anem més enllà i siguem més imaginatius per exemple en relació a les estructures de votació per consens o en una delegació de competències a nivell local constructiva. Si hi pot haver, i fins a quin punt, una «paritat en el respecte» per a les dues identitats dins d'un estat de «Irlanda del Nord» unitari que continuï sent «britànic» és quelcom que s'ha de veure.

En gran part depèn tant del Sinn Fein com dels lleialistes. Fins a quin punt estan disposats a començar de bell nou? El Sinn Fein s'ha compromès a respectar qualsevol acord que es faci per buscar una solució per al conjunt d'Irlanda. Si els lleialistes no deixen de contemplar les velles solucions de sempre, vindrà un temps de prova. Però si el Sinn Fein està preparat per observar, treballar i esperar, llavors una part de la batalla estarà guanyada.

Tot i així, moltes coses han canviat en aquests 25 anys, al menys oficialment, pel que fa al reconeixement de la cultura i la identitat irlandesa. Si la taxa de naixement del catòlics continua sent més alta que la dels protestants, i si l'emigració dels protestants segueix com ara, hi podria haver una «majoria catòlica» a Irlanda del Nord dintre d'unes dècades. Això per si mateix no representaria una «Irlanda unificada (unitària)» però faria molt més probable que els vincles fossin més forts.

Hi ha d'haver una entesa política tan a

Si la taxa de naixement del catòlics continua sent més alta que la dels protestants, i si l'emigració dels protestants segueix com ara, hi podria haver una «majoria catòlica» a Irlanda del Nord dintre d'unes dècades.

gran escala com a petita escala. A gran escala, els partits polítics han de posar en marxa un cert marc d'acció per fer progressos: no necessàriament un acord, però si un acord sobre un procés cooperatiu. A petita escala, les comunitats que viuen l'una al costat de l'altra hauran de conèixer-se mútuament i acceptar-se l'una a l'altra, una feina que molts portarien a terme de bon grat i a la que d'altres s'hi mostrarien força reticents.

L'alto el foc és un repte

L'alto el foc és un repte per a la gran varietat de grups que treballen per a la pau, per a la reconciliació i per als voluntaris que existeixen a Irlanda del Nord. Malgrat el seu nombre i la seva significació per a molts individus en alguns llocs determinats, no és pot dir que siguem una força amb poder per al canvi en el conjunt de la societat. El repte per aquests grups té tres aspectes: construir alternatives, ajudar en l'aproximació de postures i promoure mètodes no violents per afrontar els conflictes, perquè de ben segur que el conflicte seguirà en aspectes com el de la identitat, l'orientació política, la «propietat» de les àrees, el futur.

És interessant remarcar que el procés de contactar i de tractar de comptar amb el Sinn Fein i l'IRA - les «converses Hume-Adams» en són l'exemple més conegut-, els ha portat a renunciar a la violència. L'estratègia lleialista del «aïllem-los, tallem-los de soca-rel» només podia haver portat a una escalada. Si no s'hagués condemnat el Sinn Fein a l'ostracisme durant tant de temps potser haguéssim arribat a aquest punt abans.

Però també cal que es redefineixi la democràcia. A Irlanda del Nord la democràcia ha significat coses diametralment oposades. Pels lleialistes significava «domini majoritari a Irlanda del Nord»; pels republicans significava «domini majoritari a l'illa d'Irlanda». El que cal és un camí per fomentar la confiança en la pròpia identitat de les persones (sí, una mena d'auto-afirmació) que possibiliti un «diàleg de tu a tu». Es una feina difícil. Si en un futur es disposarà o no dels recursos és una bona pregunta. Si els assassinats polítics es converteixen en cosa del passat, pot ser que s'interpreti això com un senyal que «tot va bé» a Irlanda del Nord, i que s'evaporin les aportacions que el govern, els organismes internacionals i de crèdit donen als grups. No podrem dir que «tot va bé» fins d'aquí molt temps, fins i tot en el millor dels panorames. L'odi, la por i la rancúnia no desapareixen de la nit al dia i encara no hi ha una sortida política acordada. De fet ni tan sols hi ha un procés que compti amb l'aprovació col·lectiva.

Un futur incert

Si bé alguns republicans i residents de zones com Belfast Oest van celebrar l'alto el foc, no hi va haver una sensació general de «ball al carrer». Per ballar un tango en calen dos. Esperem que les dues parts estiguin disposats a aprendre un nou ball. I esperem també que si la «bomba sorpresa» de veritat ja no forma part de la carta de plats, hi hagi la possibilitat de menjar a la carta més que no pas de menú, i que hi surtin alguns plats nous d'interès. Fins a quin punt es podrà persuadir els partits polítics i el conjunt de la població que deixin aquest vell menú i les velles receptes, és quelcom que encara està per veure. Tot i així, qui ha que no ens desitgi bon profit? Esperem que els principals partits polítics no acabin complicant la cosa.

Mentre la violència política ha esta una realitat quotidiana, ha estat impossible poder avançar. Queda per veure quines possibilitats poden obrir-se ara. W.B. Yeats va dir en el seu famós poema sobre la Revolta de Dublin de 1916 contra els britànics:

Tot ha canviat; ha canviat completament:
ha nascut una terrible bellesa.

Les circumstàncies a Irlanda del Nord han canviat amb l'alto el foc; si és que canvien completament dependrà del procés polític i de a qui s'hi inclogui. Però de ben segur que ha nascut una bellesa menys terrible. I en podem estar agraïts.

El repte per aquests grups (els pacifistes) té tres aspectes: construir alternatives, ajudar en l'aproximació de postures i promoure mètodes no violents per afrontar els conflictes, perquè de ben segur que el conflicte seguirà en aspectes com el de la identitat, l'orientació política, la «propietat» de les àrees, el futur.

Finalment, potser se'm permetrà de fer una breu menció a la meva brillant capacitat de predicció política. Quan vaig estar a Sudàfrica fent d'observador electoral aquest mateix any, vaig vaticinar que l'Inkhata es mantindria al marge del procés electoral. A Irlanda del Nord vaig vaticinar que l'IRA no declararia un alto el foc incondicional donada la dificultat de convèncer els membres de la línia dura dins de l'IRA. En ambdós casos els fets han demostrat que estava força equivocat. No és meravellós això de que et demostrin que t'has equivocat? Tinc ganes que en el futur torni a quedar clar que m'he equivocat.

A Irlanda del Nord la democràcia ha significat coses diametralment oposades. Pels lleialistes significava «domini majoritari a Irlanda del Nord»; pels republicans significava «domini majoritari a l'illa d'Irlanda»

La presència policial és constant per les ciutats i pobles d'Irlanda del Nord

Irlanda del Nord: un país després de la guerra

JOSEP M. TEGIDO I MALLART
MOCADOR

ELS ANTECEDENTS

Els acords del 5 de desembre de 1921 que proclamaven la independència d'Irlanda, després d'unes eleccions on el *Sinn Féin* havia guanyat a la totalitat dels comptats del Sud, intentaven posar fi a una veritable guerra que des de feia segles i, sobretot, des de finals del XIX els irlandesos havien declarat contra l'ocupació anglesa.

El text firmat, però, mantenia sis comptats de l'Ulster de majoria protestant i fidel al Regne Unit -*Antrim, Down, Tyrone, Fermanagh, Armagh i Derry*- sota domini de la corona. Aquesta disposició va crear una divisió entre les files nacionalistes irlandeses entre els que volien agafar l'oferta anglesa, tot i el fraccionament del territori que comportava, i els que no concebien cap Irlanda que no mantingués la unitat del territori. Al llarg de dos anys es va desencadenar una guerra civil entre els dos bàndols, amb centenars de morts.

Un cop institucionalitzada la divisió

Els grans murals són una constant pels carrers d'Irlanda del Nord

l'Exèrcit Republicà Irlandès (IRA), el principal protagonista dels enfrontaments amb els anglesos fins la independència, va continuar operant reivindicant la unió del territori amb atemptats a Londres mateix. Però el missatge nacionalista anava decaient fins arribar a la pràctica dissolució de l'IRA a finals dels anys 50.

Mentre, la situació als sis comptats del Nord s'anava enverinant. Les condicions de discriminació social que patia la minoria catòlica era semblant a la de la comunitat negra als EUA. I seguint l'exemple de Martin Luther King s'organitzaven accions i marxes reivindicatives que eren reprimides salvatgement per la *Royal Ulster Constabulary* (RUC), la policia de l'Ulster. Les mobilitzacions dels republicans, però no van disminuir. Els enfrontaments entre les comunitats catòliques i protestants, cada una amb les seves zones i barris ben delimitats, van anar augmentant en nombre i gravetat, fins el punt que va ser necessària la intervenció de l'exèrcit anglès.

LA GUERRA CONTINUA

La resposta per part catòlica no es va fer esperar: van reorganitzar de nou l'IRA. Per la seva part dins els sectors protestants van començar a aparèixer grups armats unionistes -com l'*Ulster Defence Association* o l'*Ulster Volunteer Force*- que, amb l'excusa de donar resposta a les accions de l'IRA, executava accions contra la població civil catòlica.

Paral·lelament el paisatge s'anava transformant: l'exèrcit es desplegava arreu del territori; les ciutats es fraccionaven amb murs que separaven els barris per comunitats i els aparadors i vidres de la cases particulars es blindaven en previsió de disturbis; es construïen veritables fortaleses com a casernes o comissaries i la frontera amb la República d'Irlanda quedava farcida de punts de vigilància, oberta amb rases que inutilitzaven camins tradicionals i els passos eren una superposició de controls de tota mena.

La militarització dels país s'evidencia amb xifres: la RUC compta avui amb 8.500 agents més 4.600 reservistes distribuïts en 161 casernes; l'exèrcit, en 135 casernes -55 a la zona de Belfast- disposa de 2.300 efectius en dedicació exclusiva i 3.100 a temps parcial. Tot plegat un soldat o policia per cada 81 habitant. A part cal comptar els 3.000 funcionaris de presons i una quantitat semblant que realitza altres feines de seguretat, com policies privades.

Al llarg d'aquest 25 anys de guerra la xifra de víctimes mortals supera les 3.000, de les quals 900 són de les forces de seguretat britàniques i altres 900 són responsabilitat dels grups unionistes.

Les presons són un reflex d'aquesta situació i actualment hi ha prop de 500 presos unionistes i 700 republicans.

L'ALTO EL FOC

L'anunci l'1 de setembre de 1994 de l'alto el foc per part de l'IRA no sembla tant una decisió producte d'una situació delicada. L'IRA es considera que actualment es troba amb el nivell de capacitat operativa més elevat. Aquesta posició de força pot haver facilitat que el debat dins del grup armat i els sectors nacionalistes s'hagi pogut plantejar sense entrar en consideracions de derrota o rendició. I per tant s'han pogut plantejar opcions, com un alto el foc amb una oferta de diàleg, que altrament hagués estat difícil d'oferir.

La situació militar, però, havia arribat a un cul de sac sense sortida. Ni policialment els anglesos podien trobar una sortida al conflicte, ni els republicans aconseguirien els seus objectius per la via armada. Lluny d'això, el conflicte cada cop esdevenia més sagnant amb les accions indiscriminades dels grups unionistes que als darrers anys s'han mostrat especialment actius i produint una xifra de víctimes superior, sobretot entre la població civil catòlica.

El 13 d'octubre eren els unionistes els que s'afegien a l'alto el foc. El govern britànic, per la seva part, oferia una acords conjuntament amb el primer ministre irlandès que obrien la porta a l'autodeterminació per la població d'Irlanda del Nord. Les reticències però

són difícils de superar: els anglesos exigeixen que l'IRA faci lliurament dels seus arsenals. Els republicans, per la seva part, demana senyals clars que s'avinguin amb l'alto el foc: desmantellament del desplegament policial; el reconeixement dels dirigents del *Sinn Féin* com a representants legítims amb qui es pot negociar; obertura dels 88 camins fronterers inutilitzats...

El futur

Plantejar-se l'evolució dels esdeveniments és una aposta difícil. L'equilibri a tres parts -republicans, unionistes i govern britànic- és prou delicat amb la quantitat de reticències que s'han anat posant sobre la taula. A més grups escindits de l'IRA com l' *Irish National Liberation Army* (INLA) i l' *Irish National Republican Army* (IRLA) formalment no han fet seu l'alto el foc.

Les espectatives creades amb la nova situació es poden anar frustrant amb el transcurs del temps. El procés cap a la unió d'Irlanda, la transformació de la situació social dels catòlics al nord, l'amnistia pels presos republicans com a objectius del moviment nacionalista topen de front amb les consignes unionistes que fan del lligam amb el Regne Unit un tema inqüestionable.

Mantenir aquests vincles vol dir conservar els 700 bilions de pessetes injectats anualment per la corona britànica a l'Ulster; vol dir mantenir un sector públic que representa el 40% de la població laboral amb unes condicions de subsidi en cas d'atur incomparables a les de la República irlandesa. En definitiva mantenir un «status» privilegiat, herència directa del paper colonialista que la comunitat protestant va exercir quan Jacob I els va instal·lar per ocupar les terres guanyades als irlandesos.

Altrament, l'augment demogràfic dels catòlics respecte als protestants pot arribar a modificar les majories a la zona i esdevenir un factor decisiu si veritablement s'arriba a exercir el dret a l'autodeterminació, tal i com ha afirmat el primer ministre britànic.

Chiapas i l'explosió demogràfica

Ana M. Aragonés

Els temes demogràfics són d'enorme rellevància per a un país en la mesura en què la població hi juga un doble paper: consumidora i productora. Per això, la planificació dels recursos humans es converteix en una tasca prioritària per a qualsevol programa de govern. Tanmateix, caracteritzar una suposada "explosió demogràfica" com "la plaga més gran que pateix Mèxic... la gran pedra que porta penjada al coll", sembla un diagnòstic precipitat, si basem l'anàlisi en aspectes merament quantitatius sense ponderar-los amb altres elements.

Un exemple: segons l'Anuari Estadístic del 1991, la mortalitat infantil a Chiapas es calculava en el 16,57 per mil, més petita que la que es presenta a Nueva León, una de les entitats de més alt desenvolupament del país (17,33 per mil), i es trobaria propera a les xifres que presenten els països desenvolupats. És clar, llavors, que existeix un importantíssim subregistre que ens fa, si més no, qüestionar la possible "explosió demogràfica". Un altre element que cal tenir en compte és la relació que existeix entre creixement de la població i consum de recursos, que en el cas de Chiapas, ¿quant pot consumir una població que a nivell nacional és la que té el més alt índex de marginalitat del país?

Més enllà de les xifres, creiem que es tracta d'afirmacions rígides i perilloses, que en la pràctica han donat lloc a accions atemptatòries contra els Drets Humans (esterilitzacions sense consentiment, per exemple). Posicions en què es percep un "jo acuso" contra la població, considerant-la "culpable d'inconsciència" perquè procrea tants fills quan, en realitat, el que caldria remarcar és que les altes taxes de fecunditat solen ser producte d'una perniciosa marginació dels processos econòmics, educatius i de salut que els impedeixen de superar els condicionants de la mortalitat i adoptar nous patrons de fecunditat. Semblaria un problema de característiques vicioses, però la clau per trencar-lo és, entre altres coses, una adequada distribució de l'ingrés. Si no és així, ¿què garanteix que, a taxes de creixement menors, es donarà un increment en el nivell de vida de la població, mentre subsisteixin els alts nivells de concentració de l'ingrés?

D'altra banda, no s'han de defugir els factors històrics que expliquen la situació demogràfica actual com a producte de la inèrcia d'una política demogràfica aplicada en els quaranta, de caràcter marcadament pronatalista, els objectius de la qual van ser fixats en la Llei General de Població promulgada el 1936 i reformada lleugerament el 1947: el 1930 la taxa de creixement fou de l'1,6 per cent, i del 3,5 per cent el 1970, data en què el desequilibri entre desenvolupament socio-econòmic i l'increment poblacional fa que es derogui l'article que prohibia la propaganda i venda d'anticonceptius i es creï un organisme el 1973 responsable de la planificació demogràfica: el Consell Nacional de Població (Conapo).

El maneig dels patrons demogràfics requereix una acurada instrumentació amb un estudi prospectiu, on els aspectes qualitatius prevalguin sobre els quantitatius. Recordem que els països industrialitzats s'enfronten a greus problemes d'envelliment de la seva població que afecten la reproducció de la població econòmicament activa. Aquests països, encara que han portat a terme un conjunt de polítiques pronatalistes, amb importants subsidis per a les anomenades "famílies nombroses", no han aconseguit revertir la tendència i molts d'ells es troben en clar retrocés demogràfic, fenomen que, d'altra banda, fa necessària la incorporació de força de treball migrant en les seves economies, ho acceptin o no per consideracions polítiques.

Encara que suposéssim que a Chiapas es produeixen altes taxes de fecunditat, això seria resultat d'una necessitat de supervivència donada l'evident explosivitat de la mortalitat que, segons el propi sots-comandant Marcos, ha arribat a veure's com un cosa patèticament quotidiana, fins al punt que les famílies han de decidir què els surt més barat: les medicines o el calaix de mort. Per tot això ens sembla que considerar l'explosió demogràfica com "la plaga real de Mèxic" és una afirmació desafortunada. Seria més aviat aplicable a totes aquelles institucions amb permeabilitat per a la ineficiència, la corrupció i la impunitat, com és el cas dels cossos de seguretat.

"La gran pedra que Mèxic porta penjada al coll" és, sota el meu punt de vista, la permanència vitalícia d'un partit en el poder que s'ha fet fort traient a la població espais democràtics, reforçant un autoritari presidencialisme i instrumentant un projecte nacional per al qual una part important de mexicans resta absent dels seus beneficis.

Extret de *La Jornada*. Mèxic

Una carta oberta als moviments pacifistes

Representants d'alguns dels principals grups antiguerra a l'antiga Iugoslàvia es van reunir l'abril passat a St. Johan, Salzburg, Àustria. Un dels documents que van elaborar va ser una Carta Oberta als Moviments Pacifistes, escrit a títol privat més que en representació dels seus grups. Reproduïm a continuació la Carta Oberta de Salzburg, seguida d'una Carta Oberta de resposta de la Internacional de Resistents a la Guerra.

Tres anys després del començament de la guerra en el territori de l'antiga Iugoslàvia, els grups i organitzacions pacifistes i antiguerra en els estats creats recentment treballen en situacions molt variades, mentre que a Bòsnia-Herzegovina el seu treball és quasi impossible. Malgrat això, vam arribar a algunes conclusions comunes basant-nos en la nostra experiència fins aleshores i en els contactes amb els moviments pacifistes de tot el món.

UNA POSTURA QUE COMPARTIM ÉS QUE LES ACCIONS MASSIVES, COM ARA LA "CARAVANA DE PAU" EL 1991 I "PAU ARA" EL 1993, NO TENEN CAP EFECTE I SÓN UN MALBARATAMENT D'ENERGIA.

Creiem que els pacifistes que ens visiten han d'estar ben preparats i informats de la situació en els països on vagin. Per a preparar la seva estada, han de cooperar amb els activistes que tenen experiència en aquesta regió i amb els grups antiguerra locals i les organitzacions que hi treballen. Les accions basades en presumpcions arbitràries i sense anàlisi ni preparació prèvies poden produir l'efecte contrari del desitjat.

Una postura que compartim és que les accions massives, com ara la Caravana de Pau el 1991 i Pau Ara el 1993, no tenen cap efecte i són un malbaratament d'energia. En un breu espai de temps, un gran nombre de participants no pot entendre realment què ha passat, ni articular cap missatge polític llevat d'una oposició en general cap a la guerra, la qual cosa no és més que un lloc comú. Aquells que venen de forma individual o en petits grups i que cooperen amb nosaltres en projectes concrets ens ajuden molt més. Un treball continuat i exhaustiu és apreciat. Enganyar-se amb possibles solucions fàcils i ràpides ha de ser rebutjat.

La situació econòmica és dolenta en tots els països nous. Malgrat això, els grups pacifistes i antiguerra i les organitzacions de drets humans, grups de

dones, etc. treballen en molts projectes. Tots ells, i els mitjans de comunicació independents necessiten recolzament financer i material en les seves activitats. La televisió independent és especialment important, ja que és un mitjà particularment poderós.

La xenofòbia, el xovinisme i el neofeixisme són presents a tots els països europeus. Nosaltres som una part d'Europa on aquestes tendències, juntament amb la manipulació estatal, han derivat en el genocidi ("neteja ètnica") i en matances massives (Croàcia, Bòsnia-Herzegovina, Kosovo). Creiem que la nostra lluita pels principis de tolerància i noviolència és important per a Europa, mentre que el treball dels moviments pacifistes i similars en contra d'aquesta plaga a Europa, en els seus propis països i a nivell local, és també un gran ajut per a la nostra lluita.

És desconcertant observar, d'una banda, la defensa de la noviolència a priori dels grups pacifistes a Europa i, d'una altra, l'acció violenta de les milícies sèrvies a Bòsnia-Herzegovina. És l'última vegáda que s'examinen de forma crítica les connexions entre guerra i pau, violència i noviolència, després del que ha passat a Bòsnia-Herzegovina. L'experiència que se n'ha pogut extreure és prou alliçonadora per a nosaltres com per concloure que advocar per la pau no és el mateix que construir la pau, advocar per la noviolència no és el mateix que produir noviolència, però que advocar per la pau i la noviolència pot ser un efectiu obstacle a l'hora de produir guerra i violència.

Una de les formes possibles fora de la guerra a Bòsnia és defensar l'estat de Bòsnia-Herzegovina amb tots els mitjans possibles. Sense sobirania als estats dels Balcans, la gent que hi viu seguirà essent víctima sense protecció enfront dels diferents exèrcits i els grups de bandits armats.

A la República Federal Iugoslava (Sèrvia, Montenegro, Kosovo, Voivodina) i a la República de Croàcia hi ha règims autoritaris i moviments d'extrema dreta. Els efectes de la guerra, la destrucció i el patiment estan marcadament presents i provoquen sentiments negatius que són fàcilment manipulables. L'acció noviolenta és possible i desitjable en aquesta situació. Els activistes pacifistes i similars que treballen en aquests estats necessiten recolzament en les seves lluites polítiques quotidianes i amb programes a llarg termini d'educació per a la pau, resolució de conflictes noviolenta, protecció dels drets humans, ajuts a les víctimes de la guerra, etc. El recolzament d'amics que hagin treballat en circumstàncies similars és valuós.

A la República de Macedònia, els grups pacifistes han estat treballant per a desenvolupar el diàleg entre els grups ètnics dins el país, així com dels països veïns. Aquest moviment té una gran importància i necessita recolzament en els seus esforços per evitar la guerra i la violència. Els moviments pacifistes de tot el món tenen una oportunitat extraordinària en l'ajut a aquestes activitats preventives.

Fem una crida als moviments pacifistes perquè facin pressió als seus governs i perquè les organitzacions internacionals facin pressió sobre el govern grec amb la finalitat que posi fi al bloqueig sobre Macedònia i es comencin negociacions sense condicions prèvies.

Fem una crida als moviments pacifistes perquè exigeixin als seus governs que facin pressió a les autoritats sèrbies amb la finalitat que s'acabi la repressió estatal sobre els albanesos a Kosovo, restitueixi les institucions democràtiques a Kosovo i comenci a dialogar amb els representants legítims dels albanesos, amb la mediació de la comunitat internacional. Creiem

FEM UNA CRIDA ALS MOVIMENTS PACIFISTES PERQUÈ ENVIÏN ACTIVISTES A KOSOVO, PERQUÈ D'AQUESTA MANERA PODEN AJUDAR A CONTROLAR I DISMINUIR LA VIOLÈNCIA.

també que la presència de la comunitat internacional pot ser molt útil en la prevenció de l'escalada en els conflictes, com en el cas de Macedònia.

Fem una crida als moviments pacifistes perquè enviïn activistes a Kosovo, perquè d'aquesta manera poden ajudar a controlar i disminuir la violència.

Aquesta Carta Oberta va ser escrita per: Tonci Kuzmanic, Eslovènia; Zoran Ostric, Croàcia; Zdravko Uskokovic, Montenegre; Teuta Cuckova, Macedònia; Mirce Tomovski, Macedònia; Vasvija Orascanin, Bòsnia-Herzegovina (ara a Àustria); Zorica Trifunovic, Sèrvia/Iugoslàvia; Nenad Zivkovic, Voivodina/Iugoslàvia; Gazmend Pula, Kosovo/Iugoslàvia.

ADVOCAR PER LA PAU NO ÉS EL MATEIX QUE CONSTRUIR LA PAU, ADVOCAR PER LA NOVIOLÈNCIA NO ÉS EL MATEIX QUE PRODUIR NOVIOLÈNCIA, PERÒ QUE ADVOCAR PER LA PAU I LA NOVIOLÈNCIA POT SER UN EFECTIU OBSTACLE A L'HORA DE PRODUIR GUERRA I VIOLÈNCIA.

Dins i fora de l'antiga Iugoslàvia: Motius per a la cooperació

Cap de nosaltres no estava preparat pel que ha passat a l'antiga Iugoslàvia - ni tan sols els qui van alertar sobre els danys quan Milòsevic va començar la seva campanya contra Kosovo, o quan Tudzman va començar a adoptar símbols dels ustashi, o més tard quan les eleccions bòsnies es van disputar sobre una base ètnica.

Cap de nosaltres no estava preparat, i hem hagut d'aprendre molt: vosaltres, amb la vostra manca de tradició en una activitat antiguerra independent; i els grups pacifistes occidentals, que havien operat en el marc de la Guerra Freda, fent campanyes a favor del desarmament, la desmilitarització i la dissolució dels blocs. La Carta Oberta als Grups Pacifistes des de la reunió a Salzburg del 17 - 20 d'abril

Ningú no hauria d'enganyar-se amb respostes ràpides i fàcils

aporta algunes reflexions i pot obrir un debat sobre la nostra experiència en anys recents. És molt útil saber que els grups pacifistes de l'antiga lugoslàvia han considerat valuosa la seva cooperació amb els grups de fora, però també - encara que no és tan relaxant - escoltar les seves crítiques.

Observem tres veritats centrals en la carta oberta de Salzburg:

1. Que ningú no hauria d'enganyar-se amb respostes ràpides i fàcils, ni mitjançant l'acció noviolenta ni mitjançant l'escalada militar. Sí, hi ha hagut moltes fàcils declaracions per part dels grups pacifistes occidentals. Però no només els grups pacifistes occidentals han patit enganys. En particular, els qui han demanat una intervenció militar han infravalorat sovint els riscos que això implicava, la dificultat de controlar i limitar la intervenció militar. A més, els enganys no són només sobre respostes ràpides i fàcils, sinó també sobre les grans i centrals. Assenyaleu la necessitat d'uns mitjans de comunicació independents. Hi som d'acord, i subratllem la necessitat de treballar amb els mitjans de comunicació que ja existeixen i que tenen alguna credibilitat localment en lloc de fer projectes extravagants d'emissores centralitzades com Droit de Parole (Ràdio Barco).
2. Que la principal contribució que pot aportar l'acció noviolenta en aquest punt és el compromís en la prevenció, com a Kosovo o Macedònia (i nosaltres hi afegiríem Sandzak), o com un antídot contra l'enverinada mentalitat bel·licista dels governs de l'antiga lugoslàvia i Croàcia. També aquest és el moment en què cal preparar programes d'acció per a restablir la col·lectivitat i reconstruir la vida social a Bòsnia-Herzegovina, utilitzant l'experiència en el treball per a la reconstrucció i la reconciliació en altres regions postbèl·liques. La recuperació social necessita d'una recerca i d'un relat de la veritat sobre els crims d'aquesta guerra en clau no propagandista i allunyada de la manipulació nacionalista sobre temes com la violació que incrementen la psicosi bèl·lica. També hi haurà una necessitat continuada de protegir els drets humans d'aquells que retornin i dels que han estat enemics anteriorment. En la nostra opinió, una prioritat per als grups pacifistes occidentals hauria de ser fer campanyes per aconseguir dels propis governs garanties econòmiques per programes en el futur de Bòsnia-Herzegovina que animarien l'esperança en la vida quotidiana: programes que estiguin basats en un nivell local, que aprofitin els talents locals de la gent de la regió, que incloguin els refugiats i que estiguin desenvolupats principalment per organitzacions no-governamentals.
3. Que els grups fora de l'àrea han de comportar-se com a companys dels de dins, seguint les indicacions dels que són en el context, consultant-los detalladament i acuradament quan proposem iniciatives. Això ha de voler dir que grups de dins i fora de l'àrea comprenen i respecten la situació i els antecedents històrics de cada un.

Sí, s'han comès errors. Els pitjors errors són d'actitud: per exemple quan un grup de fora promet el que no pot realitzar, o quan anteposa la seva pròpia agenda política o la seva relació amb la pròpia base i els seus mecenes a les necessitats dels grups de l'antiga lugoslàvia. Les consultes amb els grups locals han estat sovint parcials.

En el pitjor dels casos, han estat, senzillament, un instrument: en particular, pensem en aquestes organitzacions de fora - no només grups pacifistes - que tendeixen a ignorar als grups locals que fan preguntes difícils; en lloc de pensar detingudament sobre les preguntes, simplement han cercat un altre grup local per utilitzar-lo.

És vital per als grups de fora ser clars sobre el que podem oferir i el que no, i el que no podem no és només un tema de recursos, sinó de política.

Un gran problema en la relació entre grups antiguerra dins i fora de l'antiga lugoslàvia ha estat la qüestió de la intervenció militar a Bòsnia-Herzegovina. El propòsit d'aquesta carta no és debatre la intervenció militar, sinó clarificar la nostra relació de treball.

Hi ha una frase alarmant en la vostra declaració quan suggeriu que es defensi l'estat de Bòsnia-Herzegovina "amb tots els mitjans possibles". Això es podria entendre que significa "guerra sense límit": en el pitjor dels casos, un atac nuclear sobre Belgrad; de forma més probable, el llenguatge asèptic d'"atacs aeris selectius" que emmascaren una realitat de civils i nens massacrats, com a Bagdad. Suposem que no és això el que voleu dir. Potser la nostra reacció a aquesta frase mostra una diferència de sensibilitat.

Molts de nosaltres venim de països els exèrcits dels quals han participat en guerres criminals o han comès crims de guerra, les indústries dels quals s'han beneficiat d'un comerç de morts, i els governs dels quals es preocupen dels drets humans només quan tenen un altre interès. "En el nostre nom, no" va ser un eslògan que vam utilitzar durant la Guerra del Golf - serem responsables de les nostres pròpies accions, però no donarem legitimitat als seus impostos bèl·lics, als seus arsenals de destrucció massiva i a les seves aliances militars.

Així que, fins i tot ara, fins i tot sobre Bòsnia-Herzegovina, no podem dir endavant a operacions militars de governs que han obviat desenvolupar qualsevol mesura respecte a les massives violacions de drets humans que tenen lloc a l'antiga lugoslàvia (i en molts països d'altres continents). Els governs del món i les Nacions Unides han mostrat de

La principal contribució que pot aportar l'acció noviolenta en aquest punt és el compromís en la prevenció

forma repetida que els manca qualsevol compromís ètic cap a la gent encara a Bòsnia-Herzegovina i cap als que n'han sortit. El seu historial - un historial de posicionaments retòrics, al mateix temps que maltracten els refugiats obstaculitzen les investigacions sobre els crims de guerra, i rebutgen prendre una sèrie de mesures pràctiques d'auxili - és simplement vergonyós.

Com a xarxa internacional de grups pacifistes, el treball de la IRG és presentar arguments a favor de l'acció noviolenta i de la desmilitarització. Fins i tot quan admetem que hi ha arguments a favor d'una defensa militar, com a Bòsnia, el nostre treball és tractar de desenvolupar qualsevol opció noviolenta que existeixi o que no s'hagi intentat encara.

Admetem que això podria no equivaler a una alternativa total als mitjans militars en una situació donada. No obstant, si algunes vegades el nostre treball pot ser vist com a marginal, almenys està en mans de gent dedicada a ampliar les possibilitats de la noviolència. Hem de funcionar dins els nostres límits, i us demanem a aquells que reclameu una intervenció militar que respecteu que no puguem ser partíceps d'aquest punt juntament amb vosaltres.

Fins i tot sobre Bòsnia-Herzegovina, no podem dir endavant a operacions militars de governs que han obviat desenvolupar qualsevol mesura respecte a les massives violacions de drets humans que tenen lloc a l'antiga Iugoslàvia

Un gran problema en la relació entre grups antiguerra dins i fora de l'antiga Iugoslàvia ha estat la qüestió de la intervenció militar a Bòsnia-Herzegovina

El nostre rebuig a aprovar una intervenció militar deixa un espectre ampli sobre el qual continuar cooperant. No hem cercat, i no cerquem, que se'ns vegi massa - la majoria dels membres de la IRG que treballen a l'antiga Iugoslàvia realitzen accions en nom de la seva organització local o estatal (de fet, una de les persones que signen la carta de Salzburg és el secretari d'una organització adherida a la IRG), mentre que part del nostre treball es porta a terme mitjançant iniciatives conjuntes com l'Equip de Pau als Balcans i la Comissió de Coordinació per a l'Entrenament en la Resolució de Conflictes a Europa. No obstant, ens sentim compromesos amb l'àrea i tenim intenció de continuar-hi.

Per últim, admetem que l'èxit per a vosaltres a Sèrbia i Croàcia dependrà de la vostra capacitat per a mobilitzar les vostres pròpies poblacions, mentre que els de Kosovo, Macedònia i Bòsnia-Herzegovina necessitareu uns aliats més poderosos que les minvades i confoses forces del moviment pacifista internacional. Malgrat això, el compromís de la IRG per treballar juntament amb vosaltres és ferm, i esperem que la nostra relació amb vosaltres segueixi aprofundint.

Internacional de Resistents a la Guerra.
Juliol de 1994

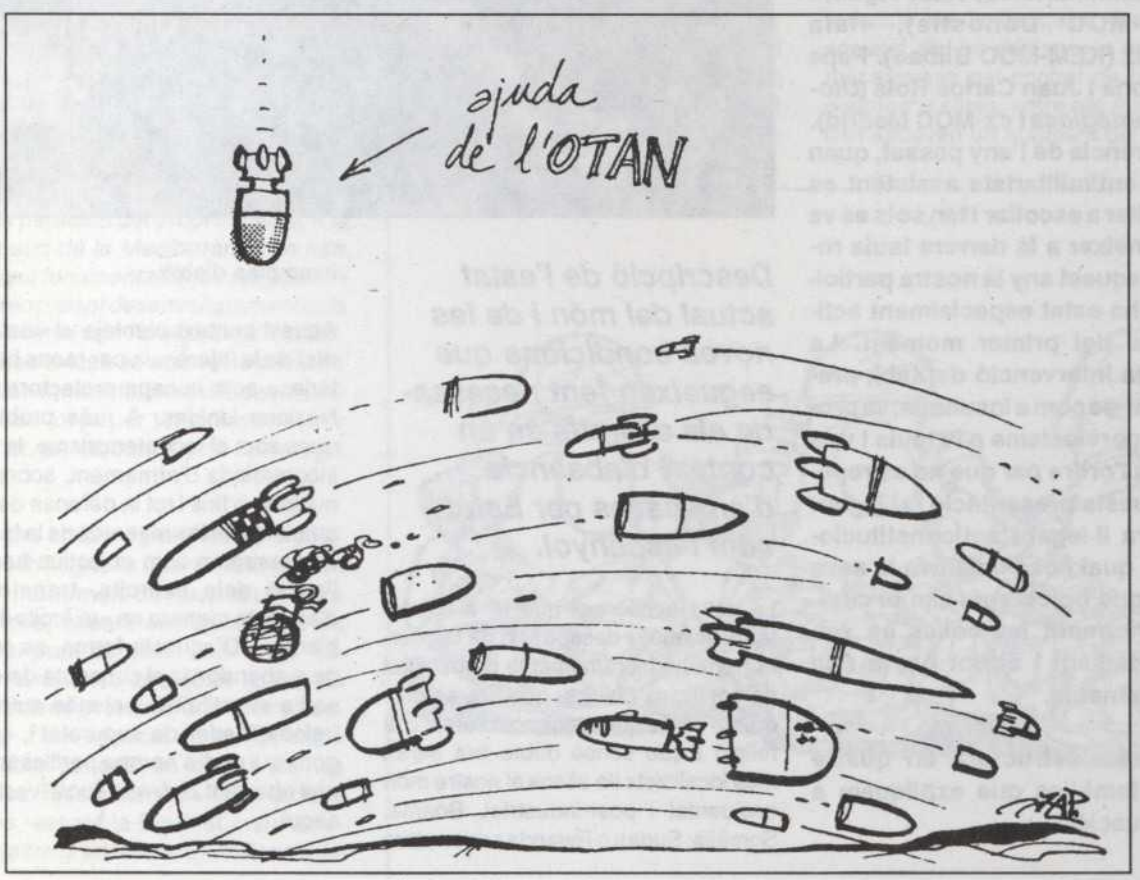

Curs d'Estiu de la Universitat Complutense
El Futur dels Exèrcits (I)
El Escorial, del 4 al 8 de juliol de 1994.

GRUP ANTIMILITARISTA DE BILBAO KEM-MOC
Iturribide 12-1r. 48006 Bilbao

Mentre l'any passat els assistents al curs no superaven la vintena, aquest any hi ha hagut al voltant de 60 persones. Molts militars, alguns amb titulació universitària, joves investigadors becats per Defensa o *Revista Española de Defensa*, algun professor universitari (civil) i periodistes que s'estan especialitzant en qüestions de defensa. Per tant, sembla que en el món oficialista hi ha un interès creixent per aquestes qüestions. El curs segueix tenint força d'educatiu de cara als militars i periodistes assistents però es comença a sentir crítiques de cert contingut entre el públic.

I en aquest context érem quatre els antimilitaristes: Xabi Aguirre (KEM-MOC Donostia), Rafa Ajangiz (KEM-MOC Bilbao). Pepe Ambrona i Juan Carlos Rois (*Utopia Contagiosa* i ex-MOC Madrid). A diferència de l'any passat, quan l'únic antimilitarista assistent es va limitar a escoltar i tan sols es va fer conèixer a la darrera taula rodona, aquest any la nostra participació ha estat especialment activa des del primer moment. La primera intervenció de Xabi, presentant-se com a insubmís, va provocar nerviosisme a la taula i una crida a l'ordre per que no es repetís aquesta presentació -al·legant que era il·legal i anticonstitucional- la qual cosa delatava la seva por a que boicotegéssim el curs. Posteriorment les coses es van anar relaxant i obrint pas a una ironia amable.

El Curs s'estructurà en quatre blocs temàtics que expliquem a continuació[1].

Descripció de l'estat actual del món i de les noves condicions que segueixen fent necessaris els exèrcits en un context d'absència d'amenaces per Estats com l'espanyol.

La seva versió pel que fa a aquest tema és que la desaparició de la guerra freda ha incrementat la probabilitat de conflictes bèl·lics, que ara es produïran sobre qüestions com l'ètnia o la religió i que sense dubte ara seran més localitzats i/o aliens al nostre món occidental i post-industrial. Bòsnia, Somàlia, Sudan o Rwanda serien clars exemples d'això.

Aquest context planteja el «deure i el dret de la injerència per raons humanitàries» sota la capa protectora de les Nacions Unides. A més problemàtiques com el tecnoterrorisme, la venda incontrolada d'armament, sobre tot el nuclear, o fins i tot la defensa del medi ambient i de les reserves de la biosfera es presenten com objectius futurs de l'acció dels exèrcits, transformats d'aquesta manera en «exèrcits de bata blanca». D'aquesta forma, es comença a abandonar el concepte de defensa i a substituïr-lo pel més eufemístic i globalitzador de seguretat[2], que segons qui parli s'apropa perillosament a una aberrant *defensa social* vestida de caqui.

Segons això, la sense dubte conclusió més important és que **no existeix cap amenaça per països com el nostre**. Això és reconegut per tots els especialistes, polítics i militars. En la seva intervenció, el ministre García Vargas va dir expressament que « *en la situació actual, Espanya no té enemics. No és previsible una agressió directa contra el nostre territori*» -en la part, per cert, més confusa i críptica del seu discurs-. Aquesta observació va ser compartida per altres ponents, com el tinent general Willmann (general en cap de l'Euroexèrcit). Un professor d'estratègia de l'escola de l'Estat Major de l'Exèrcit comentava que « *el problema és la falta d'amenaça, per això hi ha tanta objecció i insubmissió* ».

Així les coses, hi havia qui raonava la continuïtat de la defensa militar des d'un «per si de cas» pobrament elaborat. Lluís Foix, director de *La Vanguardia*, defensava per exemple que «*en l'actual situació d'Europa cal preparar-se perquè no sabem el que pot passar*», i el tinent general Fernández Sequeiros parlava d'un «nou escenari farcit d'incògnites i amenaces». Altra gent, de totes maneres, eren conscients de que l'amenaça, la imatge de l'enemic, és una qüestió central de justificació del sistema militar. I, conseqüentment, si no hi ha enemic, cal inventar-lo. Els principals candidats per la plaça d'enemic van ser, en paraules del propi ministre, « *la ribera sud de la Mediterrània, on han aparegut fonamentalismes religiosos* » i « *el preocupant desenvolupament dels esdeveniments a l'antiga Unió Soviètica* »[3]. Les al·lusions a aquests enemics eren francament fluixes i difoses, mancades de força per fonamentar sobre elles tot un discurs i una estratègia militar.

En el cas àrab-magrebí les contradiccions són flagrants quan s'està donant suport militarment de manera tan clara al Marroc, essent un règim aberrant des del punt de vista dels drets humans -la defensa dels quals és una de les missions preteses de l'Exèrcit espanyol- i tan implicat en la liquidació del poble saharià en contra de les diverses resolucions de les Nacions Unides -essent la legalitat internacional un altre gran tema de justificació de l'Exèrcit-. Els suggeriments de que Oran es troba a tan pocs quilòmetres d'Espanya o de que Algèria és un país a punt de la guerra civil, veritablement, tampoc resulten molt convincents per justificar per si mateixes la necessitat de l'Exèrcit. Darío Valcárcel, director de *Política Exterior*, ens advertia amb gest preocupat que « *allà hi ha les Canàries...* » per afegir que « *a Espanya li fa falta unes FAR que la faci respectable a la Mediterrània* ».

Amb relació a Rússia, certament la deriva nacionalista-autoritària del règim no és molt tranquil·litzadora. En realitat «l'amenaça russa» no és més que una reedició de la soviètica, i aquesta mai va ser percebuda com a tal per la nostra societat -amb l'honrosa excepció de la *División Azul*-. L'«amenaça russa» no sembla tenir un potencial de tensió ni capacitat d'aglutinar a la societat d'aquest Estat al voltant d'una estratègia ni un sistema militar, com no ho va aconseguir la soviètica. Per cert, que vam poder escoltar a Jaime de Ojeda defensar que l'OTAN havia complert la seva funció històrica al salvar-nos del comunisme, i també a Lluís Foix descobrint a un Felipe González que el 1986 afirmava, en relació al procés d'independització de les repúbliques bàltiques, que « *si Gorbatxov ens demana els tancs de l'OTAN per defensar la unitat de l'URSS, els tindrà* » -atenció els autodeterminacionistes, que a més s'acaba de renunciar a la retirada de les FAR d'Euskal Herria i Catalunya prevista a l'anomenat *Plan Norte*-. És molt hipòcrita recórrer a aquesta amenaça com a recurs de justificació de l'Exèrcit espanyol quan l'evolució de Rússia, en el context post-comunista, és massa semblant a la del règim de Sèrbia i veient el nul interès de la política exterior espanyola per enfrontar-se a la seva agressivitat militar o evitar les seves conseqüències de guerra i destrucció.

La falta d'amenaça versemblant és un problema central per la legitimitat de les FAR espanyoles i envolta a alguns militars en una visible incertesa sobre el seu futur personal. Hi havia en el curs qui es conformava amb allò d'anar-se'n a l'atur.

En referència a les despeses militars i a la producció i venda d'armament, s'endevina una mescla d'hipocresia i d'interès o conviccions oposats. Uns polítics es manifestaven a favor de la reducció de la despesa «perquè la societat així ho demana» o exigeixen mecanismes pel control de la venda d'armes[4], i altres, entre ells el ministre, demandaven un augment del pressu-

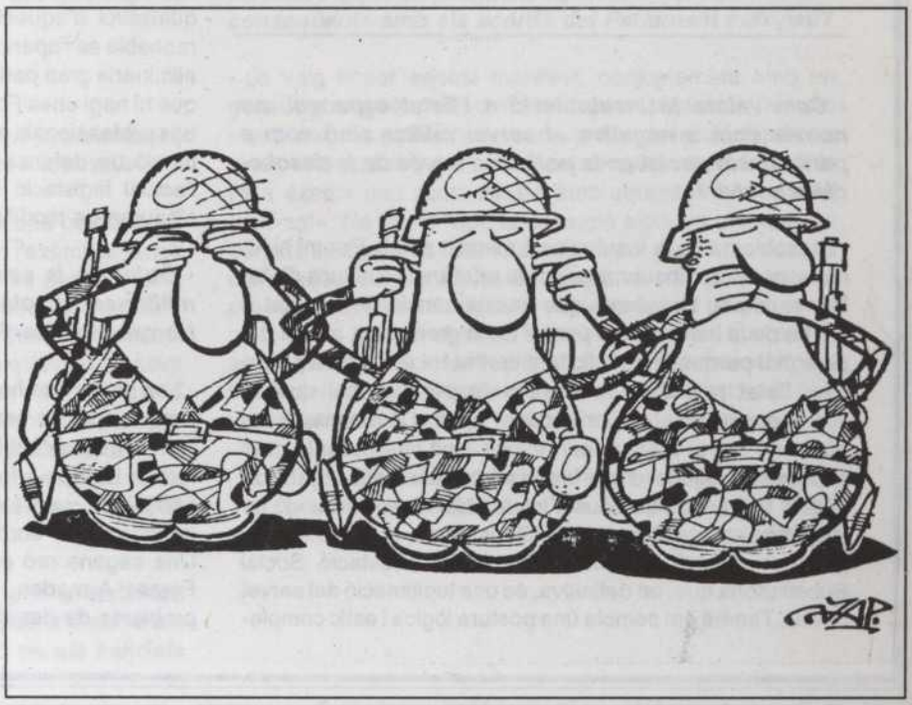

post militar fins i tot per sobre del 2% del PNB i es lamentaven de la crisi del sector[5]. O menteixen molt bé o no sembla que existeixi consens total a l'Executiu sobre el futur de les FAR espanyoles i, per ara, en això perd Defensa.

Els cascos blaus a la recerca de la legitimitat perduda: el cas bosnià.

El segon bloc va ser l'anàlisi de conflictes concrets i entre els va ser el de Bòsnia el que va centrar gairebé tot el debat. Els polítics va confirmar que mai hi ha hagut -ni hi va haver- una intenció d'intervenir-hi més del que s'està fent ara. Tota Europa votà al Consell de Seguretat de les Nacions Unides en contra de la intervenció, incloses França i Espanya tot i certes declaracions a favor del màxims dirigents. Alguns polítics reconeixen que s'ha comés un error i que altres dictadors de fet poden aprendre d'aquest conflicte però també defensen que el criteri sigui la preeminència en tot moment dels interessos nacionals de cada país. I davant la inexistència d'interessos econòmics determinants, la seva major preocupació quan intervenen per «raons humanitàries» és que no hi hagi baixes. Aquesta visió europea, de totes maneres, topava en part amb la imatge que va donar James Baker a la conferència inaugural dels cursos, el qual semblava tenir molt clar que cal parar els peus als serbis i evitar l'extensió del conflicte a zones limítrofes i va insistir en que la clau ara era defensar la sobirania de Macedònia.

És de recomenadíssima lectura el que va explicar Diego Arria[6] perquè, tot i les seves bones maneres, va venir a contradir la versió oficial del conflicte i de la participació espanyola que va ser presentada per Luís Carvajal i Miguel Angel Mazarambroz. Aquest darrer va destacar per la seva autocomplaença i to neocolonial: « *es tracta d'un conflicte ancorat en uns odis històrics permanentment recordats en la seva memòria elefantiàsica* » que empeny a aquest pobles a matar-se entre ells, i en el qual nosaltres hem aconseguit « *realment imposar en un curt termini de temps quelcom semblant a una pau, una quietud, i evitar l'extensió del conflicte als veïns, (...) I per tant l'experiència dels exèrcits als Balcans ha estat positiva.* »

Una de les denúncies explícites d'Arria va ser la condescendència cap als militars serbis per part, sobre tot, dels cascos blaus britànics, però que també es repetia a menor escala entra la resta de tropes de les Nacions Unides. En aquest sentit es va confirmar les bones relacions dels militars espanyols destacats a Bòsnia amb els comandaments militars croats i serbis «*perquè eren militars de professió, no com els bosnis que eren irregulars i canviaven de comandament cada dia*»[7]. Encara més, la resposta de Carvajal a una documentada pregunta de Xabi sobre la passivitat dels espanyols davant la neteja ètnica i la destrucció en la seva àrea de desplegament va deixar ben clar l'ordre que tenien de no denunciar res -i menys actuar- i de limitar-se a escortar l'ajut humanitari quan els croats o els serbis deixessin. A Trebinje (territori ocupat per les forces sèrbies), ciutat on el MPDL[8] treballa en un camp de refugiats, els dirigents, declarats criminals de guerra, dedicaran un carrer a Espanya per la seva «amistat».

Cal destacar que es va parlar molt de Mostar (capital d'Herzegovina, en zona de desplegament espanyol) i de les bondats europees en la nova situació. És absolutament falsa la impressió que es va donar de que els acords croata-bosnians són conseqüència de l'«esforç negociadors» europeu i, concretament sobre el terreny, de les negociacions organitzades pel

Entrevista a Alberto Piris

General d'artilleria a la reserva i membre del *Centro de Investigaciones para la Paz*

SANTI
MOC València

- Com valora la insubmissió a l'Estat espanyol, no només com a negativa al servei militar sinó com a participació social en la política a través de la desobediència civil?

- El problema de la insubmissió és molt ampli. Per mi hi ha diversos tipus d'insubmisos; i faré referència a alguns d'ells. Per exemple, l'insubmís que desitja canviar la societat a través de la insubmissió per mi té un gran valor, a més del personal perquè arrisca lluitant contra tot el sistema jurídic d'un Estat per obrir un camí a l'esperança del que ell considera un futur millor. Aquest tipus d'insubmissió, diguem-ne moral o ètica, em resulta molt interessant i crec que ha estat injuriat d'una forma injusta per molts òrgans de l'Estat. Hi ha un altre tipus d'insubmissió, el que diu «jo no vull combatre» refusant el militarisme de la societat, negant-se a servir a l'exèrcit i a fer la Prestació Social Substitutòria que, en definitiva, és una legitimació del servei militar. També em sembla una postura lògica i estic completament d'acord amb ell. El tercer tipus d'insubmís, que també existeix, és el que senzillament pretén eludir el servei militar. Per aquest tinc menys justificació. Però per a qualsevol d'aquests tres tipus, la solució que crec més raonable és l'aparició d'un exèrcit professional, la qual cosa eliminaria gran part d'aquest problema. Des del moment en que hi hagi unes Forces Armades que siguin, senzillament, uns professionals al servei de l'Estat i només per complir la funció de defensa militar de l'Estat i res més. Crec que l'actual legislació i el sistema de reclutament obligatori s'hauran de modificar en un termini no molt llarg.

- Quina és la seva opinió pel que fa a la intervenció militar espanyola a l'antiga Iugoslàvia i les raons que ho van impulsar?

- Les raons que ho van impulsar, em sembla a mi, formen part del que ha estat la política exterior espanyola: seguir molt el que va fent Europa i no quedar-se enrera; buscar un forat a Europa a força de participar en tot: a l'Euroexèrcit, a l'OTAN,... en tot. La raó va ser dir «formem part del protagonisme europeu».
Una segona raó era, certament, netejar la imatge de les Forces Armades. És a dir, quan estan passant per un problema de desadaptació amb la societat es diu «envia-

UNPROFOR espanyol. Aquí l'entès afirma amb coneixement de causa de que els acords es deuen a un canvi d'estratègia des de Zàgreb degut als desastrosos resultats de la seva ofensiva militar a Bòsnia i a les nul·les espectatives de reintegrar els seus territoris ocupats a Croàcia per aquesta via. La diplomàcia europea i espanyola no tan sols no ha propiciat aquest canvi de postura, sinó tot el contrari: la línia de partició del país defensada per Owen va animar directament l'ofensiva croata a Bòsnia-Herzegovina. Que els diplomàtics i militars espanyols presentin els acords croato-bosnians i la millora de la situació com a fruit de la seva intervenció és, com a mínim, hipòcrita.

Encara més, la mal anomenada pels representats oficials espanyols «pacificació de Mostar» no inclou a les forces sèrbies. L'artilleria sèrbia segueix activa per les muntanyes que volten Mostar, segueix bombardejant la zona encara que tan sols sigui esporàdicament, i ho seguirà fent per impedir una reconstrucció i una consolidació de qualsevol situació de fet de la qual quedin marginats els serbis.

Bòsnia ens demostra, en primer lloc, la facilitat amb que un exèrcit es torna contra el poble que l'ha mantingut i finançat, com ho ha fet el serbi. Però sobre tot, que arribada la situació de veritable agressió, quan l'enemic és més que una imatge, són les bombes caient sobre les cases i els mercats, els sistemes occidentals de defensa militar no serveixen per defensar la gent, perquè senzillament la seva funció no és aquesta, sinó defensar el prestigi, control i interessos dels estats als quals serveixen.

Dels exèrcits multiestatals: ONU, OTAN, UEO, Euroexèrcit i identitat europea de defensa

Tots estaven d'acord en que la nova realitat mundial obligava a conformar exèrcits multiestatals. També estaven d'acord en que haurien d'estar integrats per unitats d'intervenció immediata, operatives, ben armades, professionals i amb suport aeri. I, finalment, que les actuacions militars/civils haurien d'operar sota un comandament únic. Però és en aquest últim corol·lari on es troba el problema o on més crua es manifesta la disfunció entre la teoria i la pràctica. El candidat de tots per a tal finalitat, les Nacions Unides, no té mitjans propis i el seu secretari general, Butros Ghali, es queda tot sol quan parla de conformar un cos voluntari d'acció ràpid i propi de les Nacions Unides. I en el foro on sí que hi ha mitjans, l'OTAN, els països no estan disposats a supeditar els seus interessos nacionals a l'interès comú. La venda d'armes, per posar un exemple, es realitza en oberta competència entre tots ells. De tot això s'en deriva el desig d'alguns de que siguin els EUA qui assumeixin el liderat i els hi tregui les castanyes del foc, com ha anat passant fins ara.

Per altra part, al Consell de Seguretat de les Nacions Unides, els grans de sempre segueixen imposant la seva autoritat i els seus interessos particulars. I més d'un cop encobreixen les seves intervencions unilaterals sota la capa legitimadora de les Nacions Unides. Les dades sobre actuacions concretes d'aquests fòrums multiestatals que al llarg del curs es van aportar qüestionen seriosament la viabilitat de propostes que escoltem des de sectors del moviment pacifista i que defensen la reformulació i consolidació de les Nacions Unides com agent resolutori de conflictes. Dades com, per exemple, que el Consell de Seguretat adopti resolucions sense saber el que està passant realment en el teatre

rem allà a soldats espanyols, faran una funció que no és la tradicional i milloraran la seva imatge davant la societat». Aquesta segona funció, evidentment jo crec que l'han aconseguit.

- Has apuntat abans que l'exèrcit professional seria una solució a gran part dels problemes que planteja la insubmissió...

- ... si, en part.

- ... la desobediència dins d'un exèrcit professional, l'objecció de consciència, la consideres tolerable?

- Sí. Un exèrcit professional pot admetre una objecció de consciència, i s'ha produït: per exemple en l'exèrcit americà a la Guerra del Golf. Quan un professional pensa que la funció a la que es condueix és injusta té aquest dret, o hauria de tindre'l. Topa amb el Codi de justícia Militar, fins i tot dels països democràtics, però té el dret a expressar la seva objecció de consciència i dir «jo sóc militar per defensar la meva pàtria, però no per aquesta aventura colonialista o per aquesta altra cosa». Això va passar a la Guerra del Golf i va ser, per mi, un dels casos més curiosos, que deixa veure que l'objecció de consciència no desapareix amb l'exèrcit professional.

- El Parlament europeu va aprovar per unanimitat, l'octubre de 1993, una Resolució en la qual s'instava als Estats membres a instigar la deserció en els bàndols confrontats a l'antiga Iugoslàvia i a acollir als desertors. Això no només no s'ha portat a la pràctica sinó que ni tan sols se'ls atorga als desertors l'estatut de refugiats polítics. Que en penses de la deserció com a factor que contribueix a finalitzar un conflicte i com a possibilitat de generar una societat més harmònica en un futur? I, què en penses d'aquests Estats que no són conseqüents amb els acords del Parlament europeu?

- Jo vaig firmar aquest manifest, conjuntament amb un general portuguès. I els dos vam fer una objecció. Vam dir: «amb això no estem fent veure que la deserció sigui una virtut, sinó que no prendre les armes quan un poder polític va a exercir una acció injusta amb aquestes armes està legitimat». No vol dir que la deserció sigui un mecanisme normal, sinó un mecanisme al que es pot recórrer en casos com aquest de Iugoslàvia. El fet que no s'hagi portat a la pràctica l'acord del Parlament europeu per mi no és res de nou, doncs normalment, de la mateixa manera que passa amb l'Assemblea de les Nacions Unides, per un costat van les declaracions d'intencions i per un altre costat va el que veritablement els poders reals dels Estats permeten fer.

Aquesta entrevista va ser realitzada el 5 de novembre de 1994 dins les Jornades sobre Pau i Solidaritat a Quart de Poblet

d'operacions, que els EUA i altres potències militars manipulin tot el procés, o que els embargaments no funcionin[9]. No aniria malament una reflexió seriosa al respecte.

L'alternativa que per als polítics pogués constituïr l'Euroexèrcit es troba molt verda encara. Aquest tema va ser exposat pel tinent general Willmann. Una exposició molt completa i tecnocràtica -el noi era una alemany dels de llibre- en la qual es va definir l'Euroexèrcit com el «pilar europeu de l'OTAN» -per si algú en tenia dubtes-, es va parlar molt de la «identitat europea de defensa» i es va donar importància en aquest sentit a gestos simbòlics com la participació d'unitats belgues, alemanyes i espanyoles a la desfilada del 14 de juliol a Paris, « *un senyal d'avançament cap a la unió d'Europa*».

La primera intervenció des del públic -d'un comandament militar- va apuntar ja una contradicció bàsica en aquest assumpte: la falta de política exterior comú dels estats de la Unió Europea, quelcom que també ha quedat especialment clar en les guerres de l'antiga lugoslàvia. Els militars que van intervenir en el debat coincidien en el seu escepticisme en aquest assumpte perquè, realment, a falta de política exterior comú, no té sentit cap sistema militar europeu -a destacar en aquestes contradiccions l'oposició britànica, partidària de mantenir el liderat militar dels EUA a Europa-.

Un altre tema realment important en el marc de les relacions europees és la indústria d'armament, i també en aquest assumpte va quedar clar que cada estat europeu es busca la vida pel seu compte, barallant-se entre ells per agafar posicions en el mercat internacional d'armament i vendre els seus projectes multimilionaris.

Si en els temes realment importants, com la política exterior i el mercat d'armaments, els estats de la Unió Europea no aconsegueixen cap unitat, no té l'aire de ser realitat l'anomenada «política comú de defensa europea». Això era reconegut implícitament pel tinent general Willmann quan destacava la importància simbòlica del seu Euroexèrcit, com a referent militar per la construcció d'una consciència i identitat europees. Com en tots els estats contemporanis, es recorre a la referència militar en el procés de construcció de l'Estat europeu, en aquest cas no tant per l'ordre intern sinó per generar una consciència col·lectiva i aglutinar a la gent al voltant del monopoli de la violència. Essent Espanya un dels estats pioners en l'Euroexèrcit -conjuntament amb Bèlgica, Alemanya i França-, aquest es converteix en una altra via més per trobar la legitimitat militar perduda.

Per cert, la construcció de la teòrica política de defensa comú europea instrumentada en l'acord de Maastricht està sent decidia per polítics i militars i, segons les paraules dels ponents, la societat, la gent, no té res a dir sobre això. Crida l'atenció la integració que fan, en el que anomenen seguretat, de les forces militars, policíac i diplomàtiques com si fossin un tot dins i fora del propi país.

1. Al proper MOCADOR publicarem el quart bloc: "La postura del Govern davant la insubmissió i la crisi del sistema de reclutament militar forçós" i un darrer capítol sobre contactes i valoracions.

2. Julián García Vargas. Ministre de Defensa espanyol: « *Aquestes transformacions han afectat al concepte mateix de defensa, molt lligat al purament militar. El concepte de Seguretat Nacional podria ser avui definit com el conjunt de mesures preventives de dissuasió, defensa, control d'armaments i distensió que adopta un govern amb la finalitat de garantir els interessos nacionals front a qualsevol crisi, inestabilitat, risc potencial, amenaça o agressió. Ens trobem, per tant, davant un concepte més ampli que el de Defensa Nacional, identificat tradicionalment amb l'espai territorial de sobirania.* »

3. Ramón Fernández Sequeiros. Ex-cap de l'Estat Major de l'Exèrcit de l'Aire: « *Aquells països que a més de tenir un sistema de defensa individual es troben integrats en sistemes de defensa integrats, entre els que afortunadament es troba Espanya, frueixen de la garantia que els proporciona la seva associació o pertinença a l'OTAN. Per aquests països no cal esperar cap mena de risc d'agressió a l'horitzó del segle XXI. Si cal esperar, però, que es generin situacions de crisi per l'Aliança com a conseqüència de l'aparició de conflictes de baixa intensitat a l'entorn. (...) L'escenari del segle XXI es trobarà molt lluny de ser pacífic, però les seves manifestacions de guerra seran molt diferents de les que hi ha hagut fins ara. Primer, la probabilitat d'un conflicte armat generalitzat del tipus de la segona guerra mundial és mínima. En tot cas són factors de risc que s'haurien de vigilar amb cura: un canvi radical en la postura actual de Rússia, l'eventual vocació de gran potència de Xina i la proliferació dels medis de destrucció massiva. Segon, la probabilitat de guerres convencionals o de baixa intensitat al tercer món és màxima.* »

4. Ricardo Díez Hochleitner. President del Club de Roma: « *Segueix el mercat de mart (tràfic d'armes), activíssim, amb interessos de tot tipus. I cerc, com espanyol, que també hi tenim una part, però per descomptat que els EUA, França, l'ex-Unió Soviètica, Txecoslovàquia, Suïssa fins i tot, molt pacifistes però al capdavall procuren pel negoci. On es troba la urgent necessitat d'aquest control d'aquesta matèria?* »

Jaime de Ojeda. Ambaixador d'Espanya als EUA i ex-ambaixador a l'OTAN: « *El rearmament que hi ha al món és quelcom impressionant. Indonèsia ha comprat tota la marina d'Alemanya Oriental, Tailàndia està construïnt el seu portaavions amb Espanya, l'Índia té previst tenir quatre portaavions, Taiwan ha comprat més de 400 avions quan nosaltres tot just en tenim un centenar. És impressionant el rearmament del món. La Guerra del Golf ha costat més de 25.000 milions de dòlars: pràcticament mil milions de dòlars al dia. (...) Els EUA i Europa no es poden permetre una guerra cada tres anys, farien fallida. Un dia de guerra, deu anys de deute.* »

Diego Arria. Ambaixador de Veneçuela i fins fa poc membre del Consell de Seguretat de les Nacions Unides: « *El Secretari General de les Nacions Unides deia en el seu document d'«Agenda per la Pau» que la despesa mundial de defensa era de prop d'un trilió de dòlars (mil bilions per nosaltres), ho calculava en 2 milions de dòlars per minut. Amb una quarta part d'aquesta quantitat es podrien sufragar les necessitats mínimes, inclòs acabar amb la fam, la desnutrició, eliminar el deute mundial, donar habitatge a tot el món... Igualment amb la salut, estabilitzar la població, acabar amb la desertització, etc.* »

5 Ángel Liberal Lucini. Almirall i ex-cap de l'Estat Major de Defensa: « *Per tot plegat es convencerà de la necessitat de tenir unes indústries de defensa nacionals capaces de proveïr les FAR. Tot i així, aquestes indústries són molt poc populars perquè si amb els programes del Ministeri de Defensa no n'hi ha prou per assegurar la seva rendibilitat, s'ha de recórrer a l'exportació amb totes les limitacions i condicionants que siguin, però és la forma que tenen per sobreviure. (...) Si s'exporta molt la gent es queixa de que s'està exportant destrucció i mort; si no s'exporta, el mercat i la producció s'enfonsen.* »

Julián García Vargas: « *A Espanya hem gastat molt poc en defensa i el fet de participar en la seguretat compartida ens obliga a incrementar les nostres despeses si volem dotar-nos d'unes FAR equiparables a les dels nostres aliats. (...) En els propers anys caldrà anar cap a equilibrar amb ells les nostres capacitats, d'acord amb les noves responsabilitats que hem assumit. Tot i així, no serà fàcil en una època en la qual serà necessari disminuir el dèficit fiscal espanyol. Caldrà encaminar-se amb prudència al 2% de despeses militars sobre el PIB, tenint en compte les demés prioritats pressupostàries.* »

6. Diego Arria: « *Vostès no es busquin problemes els caps de setmana ni més tard de les cinc de la tarda perquè si criden a les Nacions Unides no trobaran ningú.* » « *Un dels problemes que té les Nacions Unides és la falta d'intel·ligència prèvia per a poder actuar al teatre d'operacions. És difícil prendre decisions inicials perquè no hi ha informació prèvia al conflicte.* » « *Es segueixen manipulant les crisis al Consell de Seguretat mitjançant el control de la informació: les països grans no donen informació al Consell de Seguretat. Hi ha gent d'Europa, que fins i tot està més informada que molts membres del Consell de Seguretat. Una manera d'orientar les decisions ha estat pel racionament de la informació.* » « *No hi ha tropes de les Nacions Unides a Bòsnia. Les tropes són d'Anglaterra, de*

França... Tan sols hi ha tropes de les Nacions Unides quan són de països més petits que tenen un concepte més disciplinat. Per exemple, les tropes dels països escandinaus són tropes de les Nacions Unides. Però les tropes dels anglesos són tropes angleses. Els comandaments anglesos comunicaven tots els dies amb Londres i les informacions tardaven com a mínim tres dies a arribar a les Nacions Unides. Les grans nacions mai deleguen el seu comandament a ningú. A més cap comandament vol manar tropes d'altres països perquè diuen que no estan preparats per això. (...) I el que crida més l'atenció és que aquestes tropes s'ha convertit en hostatges, moltes vegades voluntaris, de la situació que intentaven pacificar. No poden patit baixes i per això mai es prenen decisions de força.» «El Coronel ho ha dit: els serbis tenen una estructura militar. A mi el que més em preocupava dels britànics és que tractaven als servis com a regulars, els legals, i als musulmans com a irregulars, els il·legals, tractant d'aquesta manera de forma poc lleial precisament als que representen per les Nacions Unides l'autoritat legal de Bòsnia. (...) Quelcom que jo no podia entendre és que per mantenir les relacions fluides amb un bàndol i l'altre es pogués permetre que les Nacions Unides es deixessin escortar a Sebrenija pel mateix coronel serbi que els havia bombardejat.» «Quan l'embargament d'armes a Bòsnia es decreta, ho demana Milosevic. I ho aprova el Consell de Seguretat l'octubre de 1991, quan teòricament ningú sabia quina era la situació militar, qui tenia les armes. Jo he de pensar que alguns països grans del Consell de Seguretat sabien qui tenia les armes. No crec que la intel·ligència militar europea, cap país. No sabés que les armes es troben del costat de l'Exèrcit iugoslau. I aquí es troba la gran responsabilitat en la manipulació d'aquesta situació.» «El dia que es vota l'aixecament d'armes a Bòsnia, en el meu discurs vaig citar a Felipe Gonzàlez dient que era immoral no reconèixer a un país el seu dret a l'autodefensa, a Miterrand dient que si això passés a un altre costat d'Europa, en 24 hores ho resoldríem, vaig citar a Kohl i vaig acabar dient que per tot plegat aquests països no podien votar en contra. Doncs van votar en contra, tota Europa en bloc.» «El manament dels funcionaris de les Nacions Unides a Bòsnia era «no crear problemes» i per això consentien el que fes falta. I en el fons tampoc informar. Les Nacions Unides no han estat informades del que passava sobre el terreny.» «Les grans nacions no volen córrer cap risc en les seves intervencions. (...) Ningú no entraria en guerra pels Balcans, no val la pena. Al Consell de Seguretat es va adoptar la percepció de que els Bosnis eren musulmans, llavors no eren europeus i no valia la pena lluitar per ells. Igualment que els haitians eren negres, eren d'un altre continent i no valia la pena lluitar per ells.» «Des de l'inici de la creació de la comissió exploradora (de crims de guerra) se li va donar molt pocs recursos, molt poca importància perquè hi havia la por de que la investigació pogués llençar per terra tots els esforços de negociacions sobre la pau, perquè la investigació exigia començar a processar als serbis i aquests es posarien en la posició d'estancar la negociació. L'informe de la comissió d'experts és terrible. Hi ha excessos de totes les parts però en una desproporció molt clara: els abusos fonamentals són dels serbis contra els croates i dels serbis contra els musulmans. Això es clarissim. I no es continua perquè es troba pendent del nomenament del fiscal. I jo crec que no hi ha cap interès en anomenar-lo per la gran por a que si comencen els processos cauran com a criminals de guerra els mateixos que negocien.» «A Bòsnia, la justícia serà substituïda pel compromís de pau. Els tribunals no jutjaran a ningú. L pau substituirà als principis, a la justícia. I al bell mig d'Europa s'haurà presenciat l'exercici més gran de genocidi, de purificació ètnica, d'annexió de territoris per la força. I tot quedarà rentat i exonerat. Que es pensen les autoritats que la resta del món no s'en adona? Això tindrà unes grans repercussions...» «Els medis de comunicació internacionals han jerarquitzat i, en certa manera, han donat fins i tot les prioritats en la manipulació de les grans crisis internacionals. Si la CNN no hagués estat contínuament a sobre del tema de Somàlia, aquest tema probablement no hagués merescut la consideració del Consell de Seguretat de les Nacions Unides. De fet, zones on hi ha hagut un major nombre de morts com a Libèria, Sudan, Angola, no formen part de les prioritats de les Nacions Unies. De fet, el Consell de Seguretat continua estant dominat pel pes de l'opinió pública.»

7 Luís Carvajal. Coronel en cap de l'Agrupació Madrid a Bòsnia: «*Entre els bosnis musulmans aquests militars no existien i podries trobar-te un cap del cos de l'exèrcit que era químic de professió o enginyer aeronàutic i l'endemà els tornaves a veure de paisà. És a dir, que no hi havia uns interlocutors absolutament militars. Una altra cosa era la part sèrbia amb la qual no hi teníem gaire conflictes i que eren militars procedents de carrera.*»

8 *Movimiento por la Paz el Desarme y la Libertad*, organització pacifista propera al PSOE. Recentment ha aparegut a la premsa denúncies d'objectors que han realitzat la PSS a Bòsnia i Herzegovina contra el MPDL: «*...Hem anat allà per que el MPDL aconsegueixi cada cop subvencions més grosses del Ministeri d'Assumptes Socials... El MPDL no té ni infrastructura, ni mitjans, ni financiació, ni el personal necessari per dur endavant aquesta missió. Però, clar, queda molt maco de cara a l'opinió pública que uns camions espanyols es passegin per allà.*» (*El Mundo*, 29-11-94)

V Conferència Internacional de Campanyes d'Objecció Fiscal i Impostos per la Pau

ASSEMBLEA D'OBJECCIÓ FISCAL DE NAVARRA
Apartat 1126. 31080 Pamplona

Durant la tercera setmana de setembre es va celebrar a Hondarribia la V Conferència Internacional d'Objecció Fiscal i Impostos per la Pau. Després d'uns dies de trobada a Urnieta, que van incloure un viatge a Gernika el dijous on a més de la *Casa de Juntas* els participants van poder visitar una exposició sobre el bombardeig del poble, va ser a Hondarribia on es va realitzar, de divendres a diumenge, la conferència pròpiament dita.

Aquestes conferències es celebren cada dos anys i va ser en la quarta, celebrada a Brusel·les l'any 1992, quan l'Assemblea d'Objecció Fiscal de Navarra va assumir la feina de preparar la de l'any 1994.

Hi van assistir 64 persones de 14 països diferents: Alemanya, Bèlgica, Canadà, Dinamarca, Espanya (Andalusia, Castella-Lleó, Catalunya, Madrid i País Basc), Estats Units, Gran Bretanya, Holanda, Irak, Itàlia, Noruega, Palestina, Perú i Suècia. Era prevista l'assistència de representants del *Nigerian Peace Committee*, però l'ambaixada espanyola els hi va negar el visat d'entrada. Tenien por de que s'hi quedessin. Un dels principis de la vida democràtica és que tota persona és innocent fins que es demostri el contrari. En aquest cas l'ambaixada espanyola a Nigèria no només n'ha fet oblit, sinó que ha arribat a considerar a aquests nigerians culpables d'un delicte que no s'havia arribat a produir. És una veritable vergonya que no es deixi venir a una conferència internacional de pacifistes a membres d'un país de l'anomenat tercer món, encara més quan aquest país pateix una situació prou difícil: després de les eleccions de fa un any, els militars no van acceptar el candidat elegit i van donar un cop d'estat. Des de llavors la resistència popular s'ha mantingut activa amb diferents medis als violents: vagues, manifestacions,... El Comitè de Pau Nigerià a Hondarribia podia haver aconseguit donar a conèixer de primera mà la seva situació permetent d'aquesta manera un suport internacional a la resistència noviolenta d'aquest país. Es tracta del país més poblat d'Àfrica. Si més tard esclata una guerra -tan de bo que no passi- segur que llavors els hi envien fins i tot la legió. Però ara, quan es podria fer alguna cosa en el treball preventiu, a l'ambaixada d'Espanya a Nigèria els hi ha fet por de que aquests representants es quedessin. Una veritable vergonya.

La reunió tenia caràcter de «conferència», és a dir, de lloc de trobada per parlar i comentar experiències i idees diferents entre gent de diversa procedència. Per això mateix, no es tracta d'un congrés on prendre decisions executives que tots els grups representats haurien de seguir posteriorment. De totes formes s'ha elaborat una declaració per a reivindicar que es reconegui el dret a l'objecció fiscal com una forma de dret a la llibertat de consciència recollit a la Declaració Universal dels Drets Humans. Aquesta declaració va ser aprovada per unanimitat en la sessió de clausura de la conferència

La declaració és presentada ara a la societat a través dels mitjans de comu-

Declaració d'Hondarribia

Declaració feta pels participants a la V Conferència Internacional de Campanyes d'Objecció Fiscal i Impostos per la Pau a Hondarribia, País Basc, Espanya, 18 de setembre de 1994, relativa a

EL DRET A NO COOPERAR AMB LES DESPESES MILITARS.

Tota persona té drets i deures tant com a individus o com a membres de la seva comunitat, i també té la responsabilitat de mantenir aquests drets i deures en equilibri.

Ningú ha de ser forçat a violar una profunda convicció ideològica de consciència. La nostre intenció és contribuir a la solució pacífica dels conflictes; un aspecte d'això és la nostra decidida intenció d'aconseguir que es reconegui el dret a no ser implicats, activa o passivament, en l'assassinat d'éssers humans.

La majoria dels ciutadans i ciutadanes són educats per creure que les mesures militars són una part necessària de les relacions internacionals. Però nosaltres tenim la forta convicció de que ningú ha de sostenir les preparacions i accions militars, tan sigui mitjançant un servei personal com mitjançant contribucions fiscals o qualsevol altre medi. També considerem que és una violació de la consciència el que una persona sigui obligada a donar aquest suport.

Cridem a les ciutadanes i ciutadans i als governs a adoptar les mesures legals per a respectar la nostra objecció de consciència a les despeses militars. El nostre objectiu final és abolir tot tipus de despesa així cim qualsevol activitat militar. Hem de treballar totes les persones juntes per construir una societat on els exèrcits ja no existeixin i en la qual tots els drets humans hi siguin respectats.

nicació i serà posteriorment conduïda als diversos organismes internacionals. Amb aquest objectiu es va celebrar simultàniament a la Conferència l'Assemblea Fundacional de *Conscience and Peace Tax International* (CPTI), organisme internacional amb seu a Bèlgica, que pretén aconseguir l'status d'organisme consultiu davant les Nacions Unides i el Consell d'Europa per aconseguir que el contingut d'aquesta declaració, és a dir el dret a l'objecció fiscal, es tingui en compte.

A més de tot això, cal destacar que el dijous per la tarda va estar entre nosaltres un representant del Moviment d'Objecció de Consciència que va explicar la lluita de l'insubmissió. Ja a la Conferència, David R. Basset, dels EUA, va presentar a l'Assemblea una proposta de carta als insubmisos que va ser aprovada per unanimitat i que diu el següent:

A vosaltres, insubmisos a Espanya, i a tots els que sou presos a qualsevol lloc com a conseqüència de la vostra objecció de consciència a la guerra i al militarisme:

Nosaltres, participants de la V Conferència Internacional de Campanyes d'Objecció Fiscal i Impostos per la Pau, reunits a Hondarribia, País Basc, Espanya, entre el 16 i el 18 de setembre de 1994:

Estem amb vosaltres i us donem suport en el vostre important testimoni de pau. Reconeixem i lloem la vostra acció noviolenta en la qual us negueu a prendre les armes, i sabem com ho sabeu vosaltres que hi ha millors i noviolents mitjans per aconseguir la defensa i el benestar de la vostra terra i la vostra gent. Sabem que amb l'exemple de les vostres vides i la vostra acció noviolenta esteu ensenyant a les generacions presents i futures que hi ha una forma de vida que és pacífica i que portarà la pau al món.

Esperem que us sentiu recolzats per nosaltres, especialment en els moments de soledat i dificultat. Estenem les nostres mans cap a vosaltres en demostració d'amor i solidaritat.

Així mateix, es va aprovar una carta en la qual les persones assistents, creients d'alguna fe religiosa, feien una crida a les seves respectives confessions a donar suport a l'Objecció Fiscal. La carta acaba així:

(...) Us animem a que continueu aprofundint en el camí de pau que Deu ens va ensenyar, que és el camí de poder de la noviolència.

Estem plens d'esperança en que insistint en el camí de la Justícia, Pau i Integritat de la Creació, especialment en les intencions per superar la violència, les intencions de Déu per a tota la gent es farà realitat cada dia més.

La darrera decisió presa va ser que la propera conferència tindrà lloc a Londres a partir del 29 de novembre de 1996.

0,7% i comerç d'armes

TICA FONT I PERE ORTEGA
C3A

La campanya que multitud d'organitzacions cíviques porten endavant arreu d'Espanya per aconseguir que l'estat destini el 0,7% del PIB a l'ajut i desenvolupament dels països pobres del Tercer Món hauria d'afegir, a l'objectiu d'aconseguir el 0,7%, l'exigir a l'estat la transparència i el control necessaris per que el destí d'aquests recursos no serveixin, com molts cops ha passat, per agreujar la situació dels països receptors de l'ajut.

Convé recordar que l'escàs 0,26% que en l'actualitat l'Estat espanyol destina a cooperació ha servit en ocasions anteriors per operacions tan ignominioses com la venda d'armes. Fins l'any 1991 una bona part dels crèdits FAD (Foment per l'Ajut al Desenvolupament) concedits han servit per finançar exportacions d'armes espanyoles. Per exemple el 100% de tots els crèdits FAD concedits fins 1991 a Egipte, Jordània, Leshoto, Santo Tomé, Somàlia i Tailàndia han servit per finançar compres d'armes a indústries espanyoles. La qual cosa no deixa de ser sospitós i fa pensar que més aviat sembla una política orientada a premiar amb crèdits d'ajut al desenvolupament a aquells països que ens compren armes.

A aquest criteri s'hauria d'afegir el de donar coherència a objectius polítics universals: com la democràcia i els drets humans. No es pot presumir de ser defensors dels drets humans i de la democràcia i concedir crèdits FAD a països tan impresentables com Indonèsia, Tailàndia o el Marroc on no es respecten ni una cosa ni l'altre. I és actuar amb doble moral concedir, per un cantó, ajuts al desenvolupament i per un altre estar venent armes al mateix país. Com a Tailàndia, que el 1991, l'empresa Bazán va firmar un contracte per la construcció d'un portaavions per 30.000 milions de pessetes. El 1992 es van concedir crèdits FAD a Indonèsia per la millora de les seves comunicacions al mateix temps que es firmaven contractes de vendes d'armes. I al Marroc, el 1993 se li va concedir 30.000 milions en diversos crèdits tous (a baix interès), i al mateix temps es venen armes per valor de 50.000 milions.

I no només això. És necessari qüestionar el caràcter mercantil amb que és utilitzada l'Ajut Oficial al Desenvolupament (AOD), nascuda com un instrument de foment al comerç exterior espanyol. Només d'aquesta manera s'entén que la majoria d'aquests crèdits siguin concedits per l'adquisició de bens d'equip o infrastructura a indústries espanyoles, que són les més directament beneficiades dels ajuts concedits. Aquest no pot ser l'objectiu a complir, sinó que hauria de contribuir a la lluita contra la pobresa estructural i al desenvolupament sostenible de les regions més desfavorides del planeta.

L'esforç de la campanya pel 0,7% no ha de reduir-se només a demanar un augment de l'aportació de l'estat sinó, paral·lelament, a exigir que es disposin dels mecanismes per controlar l'ús i el destí de l'ajut al desenvolupament i l'elaboració d'una llei que els reguli. Cal ser conscients que els ajuts al 0,7% no resoldran res si al mateix temps no van acompanyades de les mesures legislatives que impedeixin a que el 0,7% contribueixi, encara més, al deteriorament dels països del Tercer Món.

En aquest sentit seria un gran pas aconseguir només una cosa tan senzilla com una legislació més restrictiva en el comerç d'armes que impedeixi que l'exportació de material militar deixi de ser matèria reservada -avui ho és- i s'informi de tots els permisos que es concedeixen al Parlament. I amb formar una «Comissió Assessora de Cooperació» on hi siguin representades les ONG amb la missió de supervisar tots els ajuts al desenvolupament . Només d'aquesta manera es podrà garantir que el 0,7% tingui un just des tí.

Breus C3A

Pressupostos

Els Pressupostos de Defensa de l'Estat espanyol per l'any 1995 tenen previst un augment important, el 7,6%, amb un import total de 866.499 milions de pessetes. Haurem d'esperar a la publicació de totalitat dels pressupostos, per a poder calcular l'import global i l'augment real de les despeses de defensa, que inclou, a més de les del Ministeri de Defensa, totes aquelles altres partides assignades a altres ministeris però destinades a qüestions militars, com són: classes passives, Guàrdia Civil, Organismes Autònoms Militars, Objecció de consciència i OTAN i UEO.

Les novetats més importants que presenten els Pressupostos de 1995 són les noves inversions: proposta d'adquirir als EUA 12 avions C-13 Hércules per 22.200 milions de pessetes (1.200 el 1995); el Sistema de Defensa Antiaèrea de 24.500 milions (500 el 1995); 366 vehicles blindats, el *Pizarro*, que fabricarà *Santa Bárbara*, per 114.200 milions (600 el 1995); el vaixell amfibi LPD, adjudicat a *Bazán*, 23.161 milions. També tenen un increment important les assignacions a l'OTAN, que passen de 655 milions a 1.260, i a la UEO de 325 milions a 825.

Projectes

Espanya, Itàlia i França preparen una força aero-naval conjunta amb dos nous models de vaixells de guerra, amb un pressupost que s'estima en 280.000 milions de pessetes. L'empresa espanyola *Bazán* participarà en el disseny i fabricació dels nous vaixells si el projecte s'arriba a confirmar.

Exportacions

Segons dades del Ministeri de Defensa, les empreses espanyoles d'indústria militar, dedicaran el 1994 el 40% de la seva producció a l'exportació, xifrada en 200.000 milions de pessetes. O sigui uns 80.000 milions de pessetes. Ens agradaria conèixer el seu destí final per saber en quines irregularitats es cau i quantes guerres alimentaran les nostres exportacions militars.

Indústria militar

A principis de la dècada del noranta la indústria militar donava feina a Europa Occidental a 717.000 persones. Acabada la guerra freda i la conseqüent reducció de pressupostos militars, producció i exportació d'armes s'espera que el 1995 aquesta xifra de treballadors s'hagi reduït a la meitat.

Exportació d'armament

Des d'abril de 1992 fins els nostres dies, s'han exportat armes als contendents de la guerra a l'antiga Iugoslàvia per valor de 170.000 milions de pessetes. Rússia i les repúbliques de la CEI han estat els principals subministradors a la zona: es suposa que han venut armes als seus aliats serbis per 58.000 milions, però també als croates per 960 milions i als musulmans bosnis per 3.2000. Als serbis, a part de Rússia, els hi ha subministrat armes Bulgària i Eslovàquia. Les forces croates han aconseguit armes mitjançant Alemanya, Àustria i Suïssa per valor de 74.000 milions de pessetes. Bòsnia i Herzegovina és qui ha tingut més dificultats per aconseguir armes, i a part de les russes es sap que l'Aràbia saudita li ha subministrat per un import de 560 milions.

Plan Norte

El Consell de Ministres acaba d'aprovar el «*Plan Norte*» per la reorganització de l'exèrcit espanyol, que inclou unes inversions astronòmiques de 850.000 milions de pessetes pels propers 15 anys. Amb això s'intenta modernitzar l'exèrcit de terra i adequar-lo a les noves necessitats estratègiques. Els pressupostos de l'estat destinaran cada any 60.000 milions amb aquesta intenció, dels quals 50.000 milions es destinaran a l'adquisició de nous armaments, i 10.000 milions a la construcció i renovació de bases i casernes.

Santa Bárbara, S.A.

L'empresa pública *Santa Bárbara, S.A.* -que acaba de signar amb els sindicats un pla de viabilitat de l'empresa que contempla una reducció de plantilla de 1.970 llocs de treball per l'octubre de 1995-, acaba de declarar les previsions per l'exercici de 1994 les pèrdues previstes, diu l'empresa, arribaran a la xifra de 23.000 milions de pessetes. Pel que fa a les vendes s'espera que siguin de 6.000 milions, de les quals 1.920 aniran dedicades a l'exportació. Llàstima que l'informe no ens faci saber a quins països van destinats aquests 1.920 milions en armes. Se sap, i des d'aquestes planes es motiu de constant denúncia, que el govern espanyol encobreix totes les exportacions militars declarant-les «matèria reservada». La qual cosa indueix a posar sota sospita d'irregulars a totes les vendes d'armes a l'exterior. Tan sols la transparència i el control parlamentari en el comerç d'armes podrà impedir transaccions punibles.

Més F-18

El Ministeri de Defensa espanyol està interessat en adquirir dos nous esquadrons de caces F-18, en total 36 aparells, de segona mà als EUA. El cost de l'operació voltaria la xifra de 60.000 milions de pessetes. La partida prevista per la compra dels F-18 als pressupostos de 1995 és de 1.800 milions. Aquests avions anirien a afegir-se als 69 F-18 existents a l'actualitat -en el seu moment s'en van adquirir 72, però tres s'han perdut en accidents- comprats per 300.000 milions.

Experiments amb persones humanes

Un informe redactat pel Comitè d'Investigació de Radiacions Humanes que es va donar a conèixer el 21 d'octubre passat a Washington, ha revelat que els EUA durant la guerra freda va experimentar sobre persones humanes els efectes de diferents proves

nuclears, tant alliberant radioactivitat al seu entorn, com injectant directament plutoni sobre els seus cossos. Al llarg de 30 anys, entre 1944 i 1975, unes 23.000 persones, sense que elles ho sabessin, van ser utilitzades com a conillets d'Índia en més de 1.400 projectes nucleats. Projectes en els quals hi van intervenir directament alts responsables del Departament de Defensa dels EUA.

Projectes de CASA

CASA, en el seu moment, va proposar fabricar el primer avió de combat espanyol propi, l'EA/AX. El projecte pretenia aprofitar-se de la tecnologia desenvolupada pel NEFA (avió de combat europeu), però la idea finalment no va tirar endavant al no trobar-se cap soci internacional que aportés el capital necessari per a la seva fabricació. Ara, de nou han tornat a agafar el mateix projecte i estan en negociació amb la firma SAMSUNG de Corea del Sud per la fabricació conjunta de l'EA/AX i amb els ministeris de defensa d'Espanya i Corea del Sud per la financiació de l'avió de combat.

Projectes d'AIRBUS

AIRBUS, consorci on hi són presents CASA d'Espanya, DASA d'Alemanya, British Aerospace del Regne Unit i Aerospatiale de França per la fabricació del futur gran avió de transport civil europeu, ara pretén posar en marxa un altre projecte: la fabricació del FLA (*Future Large Aircraft*) o sigui el Futur Avió Militar de Transport. Les despeses d'una realització tan grandiosa encara no han estat revelats i tot sembla que no hi ha gaire entusiasme després de l'experiència del NEFA (Nou Avió de Combat Europeu) i els problemes que han comportat els continus augments del seu cost, que ja volta els 6 bilions de pessetes.

Campanya d'INTERMÓN

INTERMÓN amb el títol de «Posa't en marxa! Amb la població refugiada del món», ha iniciat una campanya contra les exportacions d'armes espanyoles al Tercer Món, editant unes targetes postals dirigides al President del Govern espanyol. En elles es sol·licita el compliment del Reial Decret que prohibeix l'exportació d'armes quan existeixen indicis de que poden servir per pertorbar la pau, així com la prohibició de la fabricació i exportació de mines.

Barcelona possible capital de l'Euroexèrcit

El Ministeri de Defensa espanyol ha donat el vist-i-plau a la creació d'un Euroexèrcit del Sud, amb la funció de potenciar la seguretat de la Mediterrània. En un principi es preveu que l'Euroexèrcit del Sud es composi de 12.000 homes de forces aerotransportades, la qual cosa permetrà intervenir ràpidament a qualsevol part de la regió. Aquest cos de l'exèrcit el compondran a parts iguals Espanya, França i Itàlia, aportant cada u 4.000 homes. El ministra espanyol de Defensa, Julián García Vargas, ha llançat la proposta de que sigui Barcelona la seu del futur Euroexèrcit del Sud. Després de la proposta no s'ha fet sentir cap força política de Catalunya manifestant-se sobre el tema. Que quedi clar que ens oposarem amb totes les nostres forces a aquest despropòsit i que iniciarem mobilitzacions per impedir que Barcelona es converteixi en una ciutat militaritzada.

Els voltors, el primer enemic de l'Exèrcit de l'Aire

«Els voltors s'han convertit en el primer enemic de l'Exèrcit de l'Aire». Això no ho hem descobert nosaltres, sinó que és una declaració efectuada pel coronel J.L. Pérez González, responsable de seguretat de Vol de l'Estat Major Finalment sabem que és l'enemic! Ni abans el «Pacte de Varsòvia», ni ara el «integrisme islàmic», ni la «potencial amenaça dels països del Magreb», como s'ha anat repetint d'una manera reiterada i insistent; el nostre principal enemic són els voltors de nacionalitat espanyola que, des de 1973 quan van ser declarats «espècie protegida», s'han anat multiplicant fins arribar a comptar-se entre 8.000 i 9.000 les parelles reproductores.

La declaració de l'esmentat militar, que no diu tenir res en contra d'aquesta au carronyera, té origen amb els darrers accidents greus soferts per avions de combat. Un d'ells va ser el dia 16 d'agost de l'any passat, quan un F-18 valorat en 3 mil milions de pessetes es va estavellar al polígon de tir de les Bárdenas Reales (Navarra). Afortunadament no va caldre lamentar víctimes humanes mortals, ni militars (el pilot es va trencar una cama), ni civils que amb els seus impostos financen una aparells tan valuosos i pel que sembla fràgils. La sort de l'ocell ja és un altre tema.

El problema no és d'ara, car entre 1987 i 1993, els F-18 de la base de Saragossa van patir 23 col·lisions amb aquests ocells a la zona de camp de tir de Las Bárdenas, destruint-se totalment 3 motors. I és que Navarra és la Comunitat Autònoma amb un major nombre de voltors-enemics, uns 2.000 exemplars. Els accidents es produeixen a cotes baixes, fins a 450 metres, la qual cosa augmenta el perill d'estavellar-se.

El biòleg d'ICONA, L. Mariano González, argumenta que no es pot donar la culpa a les aus, sinó que cal prendre mesures per evitar els accidents. En aquest sentit ha declarat que Anchuras, polígon de tir que encara no ha entrat en funcionament, «no ha estat una bona elecció», doncs per la zona es comptabilitzen un miler de voltors. Tot un exemple de planificació militar.

Manifest per la transparència en el comerç d'armes

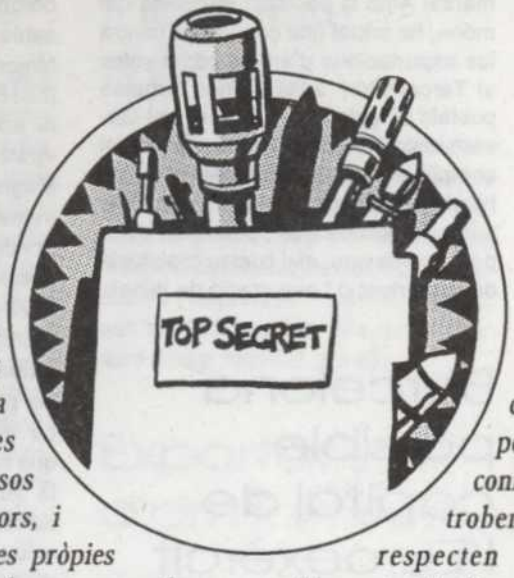

L'exportació d'armaments és una activitat tradicionalment basada en el secretisme i en la manca d'informació, algunes vegades per suposats interessos estratègics dels països venedors, i d'altres per temor de les seves pròpies empreses a ser conegudes per les seves vendes a països en conflicte o que no respecten els drets humans.

Els governs, malgrat tot, continuen signant acords i compromisos internacionals per tal de donar més transparència a les seves activitats militars, conscients de que han de donar una bona imatge davant d'una opinió pública cada cop més sensibilitzada i favorable al desarmament i a la creació de mesures de confiança. Aquesta voluntat, nogensmenys, no passa del nivell de bones intencions respecte del comerç d'armaments, ja que a l'hora de la veritat es continua amagant informació i es promociona l'exportació de material bèl.lic.

A Espanya, el secretisme en el comerç d'armament és total, en tractar-se d'una matèria classificada com a secreta des de 1987, i a la qual ni tant sols els parlamentaris tenen accés lliure i directe a les actes de la Junta Interministerial que aprova i controla aquest comerç i, per descomptat, es tracta d'una activitat que la societat no pot controlar.

L'exportació d'armament, malgrat tot, afecta directament i de forma negativa a nombroses poblacions que viuen en països en conflicte, en situació de crisi o que es troben sotmeses a règims que no respecten els drets humans bàsics. L'exportació d'armaments, a més a més, aviva nombroses situacions de guerra, augmentant la seva letalitat i destruint el medi natural.

La transparència en el comerç d'armament, contràriament, és un factor essencial per a una eficaç política de control d'armaments, una excel.lent mesura de foment de la confiança i una manera d'evitar les males percepcions de la política de seguretat.

Per tot això, les tres organitzacions internacionals signants d'aquest manifest, a partir del compromís en els camps dels drets humans, la protecció del medi ambient i l'assistència humanitària, exigim la total transparència de les exportacions espanyoles d'armament, i que les actes d'aprovació de les exportacions de la Junta Interministerial siguin públiques i es publiquin trimestralment.

12 de desembre de 1994

amnistía internacional
Gran Vía, 6; 5º izq. 28013 • MADRID
Tlf. (91) 531 25 09

GREENPEACE
Rodríguez San Pedro, 58 28015 • MADRID
Tlf. (91) 543 47 04

MEDICOS SIN FRONTERAS
Nou de la Rambla, 26 08001 • BARCELONA
Tlf. (93) 304 61 00

Gent de l'Assemblea d'Insubmisos davant la seu de la Creu Roja a Girona

DIMISSIONS I DESTITUCIONS A LA CREU ROJA DE GIRONA

El 27 de novembre l'**Assemblea d'Insubmisos** de les comarques gironines van ocupar la seu de la **Creu Roja a Girona** per denunciar la utilització del prestacionistes. A **Girona** va saltar l'escàndol quan el **President de la Creu Roja, Miquel Quera Vidal**, va haver de dimitir perquè va utilitzar sis prestacionistes en la construcció del seu xalet a **Setcases (Ripollès).** En **Quera**, quan es va descobrir el tema, va obligar a signar un document on els prestacionistes asseguraven que havien treballat voluntàriament les seves estones lliures. De fet en un primer moment a més d'en **Miquel Quera** va haver de dimitir també en **Pere Iglesies**, vicepresident, per la desviació d'una subvenció de **28 milions** destinats a immigrants, presos i persones de la tercera edat, cap a altres usos, pagament de sous principalment. Aquest import procedia del **0,5%** que de les **Declaracions de Renda** són destinats a «fins d'interès social». Un paper molt important per treure totes aquestes i altres irregularitats a la llum -com l'existència de sous blindats- ha estat el d'**Antoni Bardera**, responsable de personal a la **Creu Roja de Girona**. Davant la decidida voluntat de denunciar els fets fins i tot va rebre pressions del senador per **Convergència i Unió, David Marca**, amb responsabilitats dins la institució. Posteriorment, i com a resultat de la investigació oberta arrel dels fets, a finals de desembre va ser acomiadat el mateix **Antoni Bardera**. En **Bardera** era membre de l'**Associació d'Objectors de Consciència** i des d'aquesta «especialització» portava tot el tema referent a la **PSS** i voluntaris amb un sou de **170.000 pessetes**. Amb la **PSS** es feia de tot: no es complia la durada del servei, reduïnt-la; els prestacionistes iniciaven serveis sense haver rebut encara ordres d'incorporació o es reduïa les hores diàries de servei, entre altres irregularitats.

AGRESSIÓ FEIXISTA AL VENDRELL CONTRA UN INSUBMÍS DE REUS. El passat **12 d'octubre**, a les **12 del migdia, l'Assemblea Antimilitarista del Baix Penedès** va organitzar una manifestació per la insubmissió, que va recórrer els carrers del **Vendrell** sota el lema «Encara quedem indis i fem insubmissió», en la que hi van participar més de **100** persones.

Al vespre, coincidint amb la inauguració de la **Fira del Vendrell** es va fer una nova manifestació de prop de **100** persones aprofitant que les «**autoritats**» inauguraven la **Fira**. Amb l'excepció d'algun estira i arronsa amb la **Policia Municipal**, tot anava bé fins que dos joves feixistes del **Vendrell** van llençar-se de cop contra la pancarta de la manifestació intentant trencar-la. La gent els va fer fora mentre ells cridaven «***Viva Franco***» braç en alt. La manifestació va seguir endavant, la policia municipal va identificar els feixistes i els va deixar anar. Però els joves feixistes, en plena eufòria pastillero-patriotera, veient que alguns manifestants s'havien quedat enrera, van començar a cridar «***catalanes de mierda***», «***arriba España***», «***viva el nacional-socialismo***» i altres xorrades per l'estil mentre es dirigien ràpidament cap a **Francesc Montañé**, un insubmís de **Reus**, al que van agredir produïnt-li ferides a la cara que van necessitar nou punts. La reacció d'altres manifestants van evitar que continués l'agressió i els feixistes van fugir rebent alguns «**correctius**».

Davant d'aquesta nova agressió feixista a les nostres comarques, s'ha posat denúncia contra els dos feixistes (dels que ja facilitarem nom i adreça quan els sapiguem) i de cara al judici ja farem una convocatòria per concentrarnos als **Jutjats del Vendrell**. No deixem que creixi el feixisme al **Baix Penedès**.

Ateneu Llibertari
c/ St. Vicenç 3. 43201 Reus

Breus

El 12 de juliol es va celebrar un judici contra 22 persones per haver ocupat un vaixell de l'OTAN al port de **Santander**, dins de la campanya d'**Objecció Fiscal**. La sentència va ser de **15.000** pessetes per cada u/una o 3 dies d'arrest domiciliari. La denúncia de la policia per agressions va quedar en no res. De moment les multes no es pensen pagar i... ja veurem el que passa. Per aquesta mateixa acció el **Govern Civil** els va multar amb una multa de **100.000** ptes per cada u/una. Tot plegat fa que el **MOC de Cantàbria** ja tingui acumulats 4 milions en multes els darrers quatres mesos.

El Govern es planteja utilitzar els objectors com porters de tarda als centres d'ensenyament. La intenció és mantenir els centres oberts al llarg de les hores que són tancats per la tarda o els dies de festa per permetre l'accés a les **Associacions de Pares d'Alumnes,** als consells escolars o associacions de veïns perquè hi puguin fer les seves reunions.

La base militar Loran que els nordamericans van instal·lar a l'**Estartit (Alt Empordà)** finalment ha estat tancada. La seva funció bàsicament era de control sobre la circulació marítima a la **Mediterrània**. Al llarg dels darrers anys s'havien organitzat manifestacions i concentracions demanant la retirada de la presència americana, sobre tot al llarg de la campanya **anti-OTAN**. De moment sembla que no hi ha intenció de donar cap utilitat a unes instal·lacions situades al cor del massís del **Montgrí**.

Mentre, el Ministeri de Defensa té la intenció d'instal·lar un radar al cim del Mulhacén a Sierra Nevada, Andalusia. La intenció d'aquesta radar de l'**OTAN** és controlar l'àrea de la Mediterrània que va des de l'estret de **Gibraltar** fins **Itàlia**, cobrint tota la costa **Nord africana**. La funció seria detectar els míssils llançats des de la costa africana, de manera semblant a la detecció durant la guerra del **Golf** dels **Scud** iraquians. La **Junta d'Andalusia** i les associacions de muntanya han mostrat la seva oposició, però el projecte tira endavant.

Acusen de desacatament a dos insubmisos. El **Jutge de Vigilància Penitenciària** acusa de desacatament a dos insubmisos de la presó de **Saragossa**. Sembla que li van escriure en un to correcte però van cometre el greu delicte de tutejar-lo. Per aquesta raó a la següent carta van intentar corregir-ho refinant exquisidament el tracte. Sembla que al jutge tampoc li va agra-

Amand
MOC València
Portal de Valldigna, 15, baix. 46003 València

«Desobediència civil i moviments socials» va estar el títol que va resposar a un cicle de xerrades-col·loqui que va comprendre cinc actes entre el dia **6 i 15 d'octubre**. Així, davant un discurs paralitzador que afirma que estem al millor dels mons possibles i que nega l'existència d'alternatives, cal un plantejament diferent. Un plantejament que naix en comprovar que allò que ens envolta no ens agrada, en sentir que és necessària la transformació. Des d'aquesta perspectiva, el **MOC-València** es va adreçar als moviments socials i gent interessada per tal de convidar-los a la reflexió conjunta.

Es proposava el debat al voltant de la desobediència civil, pràctica que assenyala un camí per a passar d'un sistema «representatiu» a formes d'organització social basades en la participació directa de les persones en la presa de decisions. Les xerrades-col·loqui programades van estar les següents: **«Desobediència civil i Objecció de Consciència», «Desobediència civil i defenses socials: el cas de Paraguai», «Democràcia radical», «Dones i antimilitarisme: l'experiència a l'antiga Iugoslàvia» i «Objecció Fiscal: ciutadania participativa».**

Quico. «Jo vaig nàixer a Bocairent, sempre he viscut al mateix poble...» El 19 d'octubre van jutjar **al Jutjat nº4 de València** ia amb una petició fiscal de 3 anys. El nostre company de la **Vall d'Albaida** ja té la sentència en mà: dos anys, quatre mesos i un dia. Aquests jutges ja no respecten ni als de **Bocairent**!

De dotze a dotze. És a dir de **les dotze del migdia del dissabte 12 de novembre a les dotze del migdia del diumenge 13**. Un dejú de solidaritat com acció de recolzament a la vaga de fam que uns **50 insubmisos** empresonats mantenien per tot arreu de l'**Estat**. Front a **Capitania General**. I mentre, per no perdre el temps cinc noves presentacions d'insubmisos: **José Ferrer Luna, Koldo Beltran Errondosoro, Nelo Vilar Herrero i Marcelo Expòsito Prieto,** transmetent la decisió d'abandonar per complert les obligacions administratives que es derivaven de la seua situació com a objectors de consciència acollits al marc legal de la **Prestació Social Substitutòria. Guillem Menxeta**, sense tantes raons administratives però bastants més militars -a la fi totes militaristes, puf!- va tornar el xec per al transport a la caserna de torn. I tan tranquil...

Primer de mes, primer de mes, primer de mes. No, no és aquest el cas d'una ratlladura mental, ni de disc ni res de res. A **València** sembla que amb la tardor arriba la picoreta de fer coses. O l'espenta al començar els mesos. Siga el que siga, la veritat és que les primeres setmanes de cada mes el **MOC de València** oferta diversió, varietat i pipes, tramussos i garapinyades. Açò és: el primer dimecres de cada mes si eres, et consideres o encara ningú no t'ha fet traure els colors sobre la teua vida activa insubmisa, tens l'obligació de sopar amb tots els insubmisos de la contornada. El dimecres de novembre hi varem arribar a ser catorze per a ser junts, esmentar les nostres situacions judicials, desobedients i personals i crear recolzament entre nosaltres.

El primer (... i segon, i tercer, i...) dijous de mes: assemblea moquera.

El primer divendres de mes: projeccions de cintes de vídeo amb l'objectiu de visionar i debatre sobre un tema, obrir espais per a la trobada entre persones de distints moviments socials i persones no vinculades a cap col·lectiu i passar una estona agradable. El passat dia **2 de desembre** es va projectar ***«Manufacturing Consent»***, únic film que existeix sobre **Noam Chomsky**, lingüïsta, filòsof i activista polític sobradament conegut. Per als darrers mesos està dissenyant-se una programació.

El primer dissabte de cada mes, a no fer res que tinga que veure amb el **MOC.**

I pel primer diumenge de mes ens trobem elaborant i concretant diverses idees quant que accions rentables i poc costoses per recuperar el carrer.

I ara, sí: ja s'han acabat els «primers».

dar i finalment va acusar de desacatament als insubmisos.

L'Assemblea d'Insubmisos de les comarques gironines va realitzar una acció el **12 d'octubre** en suport als insubmisos empresonats i va convocar una xerrada per un parell de dies més tard al **Centre de la Mercè de Girona**.

La gent del MOC de Petrer-Elda (Valls de Vinalopó) han editat altre cop el ***ALMANAKE ANTIMILITARISTA***. Les mesures són de **64x45** cm. i és imprès sobre paper estucat mate de **200** grams a tot color. El preu de venda és a **300** pessetes, però pels grups que en demanin un mínim de **15** surt a **165** pessetes més despeses per enviar contrareemborsament. Per comandes: **MOC Petrer-Elda, (96) 5399794**. Així mateix han editat un adhesiu a color amb la paraula ***INSUMISIÓN*** que venen a **50** pessetes, a **30** a partir d'un mínim de **50** exemplars.

Ha aparegut un nou exemplar de *Comando Moriles*. Respecte el que vam comentar en el **MOCADOR** anterior dues novetats: s'han decidit a identificar la seu, tal vegada com a conseqüència de la nostra delació; i, amb una voluntat clarament inflacionista, han incrementat el preu un **25%**. Altrament, ens reafirmem en el que ja hem escrit sobre la revista.

Edició de *Desertores a la guerra en la ex-Iugoslavia*. La gent de **Suport Mutu** de **Castelló de la Plana** ha publicat una traducció d'un llibret de les **Dones de Negre el Belgrad** sobre la guerra a l'antiga **Iugoslàvia**. L'opuscle té nues **50** pàgines amb una introducció i cinc capítols: Els desertors i la legislació; Realitat dels desertors; Suport als desertors; Postura de les institucions internacionals i la condició de desertors a l'estranger; i Suport internacional. Si el voleu aconseguir poseu-vos en contacte amb la gent del **MOC València. Portal de Valldigna, 15-baix. 46003 València. tfn.:96-3917864**

Ha aparegut el nº 2 de *Giltzapeko Paranoiak, el vocero de la banda de insumisos presos en 2º grado de la cárcel de Iruña*. Com ells diuen, *La madre de todas las revistas: «Una de las funciones de la cárcel es la incomunicación... la revista **Giltzapeko Paranoiak** (nació) como forma de acercamiento entre la cárcel y la calle»*. Ja voldrien molts dels que es troben «fora» fruïr de la llibertat d'esperit com la dels que, des de «dins», fan possible la revista. Intenteu demanar-la a la presó de **Pamplona -c/ San Roque, 1. 31071 Pamplona- o al MOC -Navarreria Kalea, 6, 1ª. 31001 Pamplona-**

I ara, llibres. Argiletxe Hiru, S.L. ha publicat el llibre «***Poder, retórica e insumisión***» de **Juan Antonio Herrero Brasas**. El preu és de **1.250** pessetes i el podeu demanar contrareemborsament a l'**Apartat, 184. 20280 Hondarribia (Guipúscoa)**

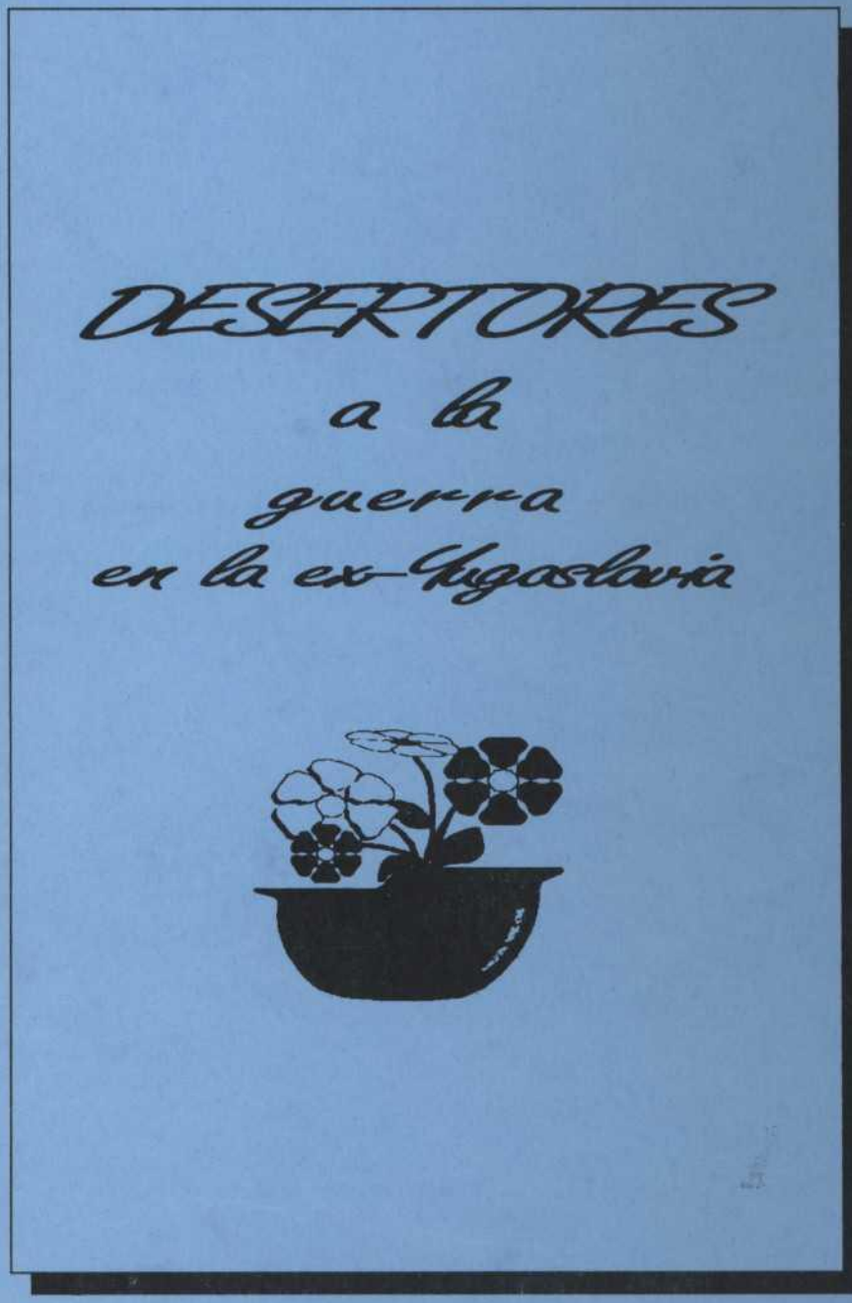

AGENDA

(Els números de telèfon i fax consten de diverses xifres: El prefixe de trucada internacional -07 des de l'Estat espanyol-; el símbol «+», que indica que heu d'esperar senyal de línia; seguit d'uns dígits que corresponen a l'indicatiu de l'estat on truqueu; el prefixe regional i, finalment, el número telefònic.)

12 de gener a 12 d'octubre de 1995. Euromarxa per un Món Lliure de Nuclears. Marxa de Brusel·les a Moscú, passant per Londres, París, Praga, Viena i Txernòbil, entre altres ciutats. Contacte: *For Mother Earth* (Per la Mare Terra). Zilerhof 19. 9000 Gent. Bèlgica. Tel: +32 92333268.

20 de febrer: Dia de Desobediència Civil.

Cada dimecres. «Deixeu-nos en Pau». Programa realitzat per la gent del MOC de València. Ràdio Klara. 104.4 Mhz. 20-21,30 h.

EL KLEENEX
desinformatiu per la lluita anti-militarista

Per què el Kleenex? Perquè el **MOCADOR**, com s'usa diverses vegades entre rentada i rentada, és una font constant de contagi. Amb un kleenex, en canvi, els microbis van de cap a les escombraries. Aquest és el principi del kleenex: tots els seus articles són d'un sol ús, i qualsevol similitud amb personatges de la "moguda" de la insubmissió no només és pura coincidència sinó que a més a més és casualitat.

- Amb motiu de la celebració d'aquest darrer Nadal s'ha descobert que per molt que es denunciï la hipocresia i el consumisme d'aquestes festes, molts (o tots?) dels membres del MOC munten pessebres amb molsa i grèvol a casa seva, gasten molts diners per fer regals a la família, alguns d'ells amb militarisme camuflat -com els ninots del capità enciam- i celebren grans tiberis els dies de Nadal i Sant Esteve en què es "zampen" unes quantes espècies protegides a compte dels "fons reservats" del MOC. Sembla ser que fins i tot gran part de l'equip de redacció del Kleenex pot estar implicat en aquest escàndol. Quin deu ser el motiu de tanta incoherència? Fa més por tenir mal rotllo amb la família que amb els militars? O a alguns els agrada realment? Des del Kleenex s'ha intentat investigar aquest afer, però s'ha hagut de suspendre les investigacions degut a les fortes pressions i amenaces rebudes des de les més altes instàncies, que arriben fins i tot a la família reial.

- Publicat el nou diccionari de sinònims García & Vargas. La novetat principal d'aquest diccionari és que només hi ha una entrada, la corresponent a la paraula «Insubmís». Des del Kleenex us avancem part dels sinònims que dóna: insolidari, extravagant, irresponsable, insensat, forassenyat, excèntric, bisbètic, llunàtic, estrafolari, rar, capritxós, irrespectuós, irreverent, rampellut, fantasiós, capisser, voluble, versàtil, inconstant, mutable, vel·leïtós, maníac, maniàtic. Amb la publicació d'aquest nou diccionari, i si sap administrar bé els sinònims, el nostre estimat ministre de la guerra té assegurat el ressò dels seus propers quaranta o cinquanta discursos amb motiu d'alguna festivitat militar.

- També s'ha publicat la nova versió del *Real Diccionario de la Terminología Militar* on, entre altres s'introdueixen els següents canvis: «Retirada estratègica per esperar reforços» passa a dir-se «Treva humanitària»; «Invasió armada de país estranger» és ara «Restabliment de la democràcia»; «Servei militar obligatori» es canvia per «Servei solidari a la comunitat i a la pau»; «Augment brutal del control policial» esdevé «Pla de llibertat i seguretat ciutadanes».

- La varietat cada cop més gran d'estratègies d'insubmissió ha comportat també la multiplicació d'assemblees d'insubmisos -totals, judicials, plantats, replantats, transplantats,...-. Per això va celebrar-se recentment una assemblea d'assemblees, en que no es va consensuar res de positiu estratègicament parlant, però sí que es va arribar a la conclusió que el nombre mínim d'insubmisos que cal per a poder-se dir assemblea és de dos -de manera que després de l'assemblea podran fer una partida de futbolí-. Tampoc es va arribar a cap acord sobre quin preu haurà de pagar qui vulgui tenir el dret de signar com a Assemblea d'Insubmisos de Catalunya, o de fer comunicats de premsa amb aquest nom.

- Notícies de darrera hora sobre insubmisos empresonables: El jutge de Manresa ha posat en recerca i captura (r&c) l'Adam Majó. El que no se sap és si el posarà a la presó o si un cop l'hagi capturat l'absoldrà com ja va fer amb sis insubmisos més del Bages. D'altra banda, el grup de recolzament d'en Pere «» (també en r&c) està preparant una gran rebuda per quan torni de Lisboa aquest febrer: sembla que ja han estat convocats a l'aeroport alguns membres de les forces de seguretat, les càmeres de televisió, la premsa i un grup d'extres que faran d'antimilitaristes.

- Pel que fa a altres casos, sembla que entre els jutges s'està posant de moda un nou joc, que es diu «Tinc l'ordre de recerca i captura sobre la taula, i qualsevol dia d'aquests la signaré».

- (Fe de rates: degut a un error d'impremta, una de les parides del darrer Kleenex va resultar més inintel·ligible del que és habitual. En aquest número la reproduïm íntegrament, a veure si s'entén més)
Insòlit: dimiteixen els membres del grup de suport a un insubmís «gorrón» perquè es prenia massa seriosament allò del «recolzament».

- Sensacional descobriment!!! L'equip de científics del Kleenex, després de mesos d'intenses investigacions, han descobert que el ministre de defensa és... UN HOLOGRAMA!!! Segons els científics, aquest holograma ha estat creat per ordinador, després d'introduir les característiques que havia de reunir aquest ministre prototip, amb ulleres, calb, amb bigoti, amb pinta de funcionari gris, de típic marit reprimit de pel·lícula espanyola dels seixanta, sense opinions pròpies, amb complex de baixet...

Possiblement, estimat lector, convindràs amb la redacció del ***Kleenex*** *que no es pot aprofitar res de la resta de la revista. Exigeix que alliberin aquesta secció del* ***MOCADOR*** *retallant la pàgina per la línia de punts i paga l'import proporcional. Finalment el* ***Kleenex****, no tan sols s'ha convertit en un espai fix, sinó que amenaça amb editar-se independentment.*